

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,
श्री गुरुभ्यो नमः, हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता पद पाठः
(वाक्य सहित)

पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in

Table of Contents

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

पञ्चमं काण्डं 3

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – चितीनां निरूपणं 3

ओं नमः परमात्मने, श्री महागणपतये नमः,

श्री गुरुभ्यो नमः , हरिः ओं

5 कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे पञ्चमं काण्डं

5.3 पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः – चितीनां निरूपणं

5.3.1.1

उ॒थ्स॒न्न॒ य॒ज्ञो॒ वा॒ ए॒ष॒ य॒द॒ग्निः॑ किं॒ वा॒ऽहै॒तस्य॑ क्रि॒यते॑ किं॒ वा॒ न॒ यद्वै॑
य॒ज्ञस्य॑ क्रि॒यमा॑णस्या-न्त॒र्यन्ति॑ पू॒यति॑ वा॒ अस्य॑ तदा॒श्विनी॑रुप॒
द॒धात्य॑श्वि॒नौ वै॒ दे॒वानां॑ भि॒षजौ॑ ताभ्या॒मेवा॑स्मै भेष॒जं करो॑ति पञ्चो॒प॑
द॒धाति॑ पा॒ङ्क्तो॑ य॒ज्ञो या॒वाने॑व य॒ज्ञस्त॑स्मै भेष॒जं करो॑त्यृ॒तव्या॑ उप॒

द॒धात्यृ॒तूनां॑ क्लृ॒प्त्यै - [] 1

5.3.1.1 - Padam

उ॒थ्स॒न्न॒ य॒ज्ञ इ॒त्यु॒थ्स॒न्न - य॒ज्ञः । वै । ए॒षः । यत् । अ॒ग्निः । किम् ।
वा । अ॒ह । ए॒तस्य॑ । क्रि॒यते॑ । किम् । वा । न । यत् । वै ।

य॒ज्ञस्य॑ । क्रि॒यमा॑णस्य । अ॒न्तर्य॑न्तीत्यन्तः – य॒न्ति॑ । पू॒यति॑ । वै ।
अस्य॑ । तत् । आ॒श्विनीः॑ । उपे॒ति॑ । द॒धाति॑ । अ॒श्विनौ॑ । वै ।
दे॒वाना॑म् । भि॒षजौ॑ । ता॒भ्याम् । ए॒व । अ॒स्मै । भे॒षज॑म् । क॒रोति॑ ।
प॒ञ्च । उपे॒ति॑ । द॒धाति॑ । पा॒ङ्कः । य॒ज्ञः । या॒वान् । ए॒व । य॒ज्ञः ।
त॒स्मै । भे॒षज॑म् । क॒रोति॑ । ऋ॒तव्याः॑ । उपे॒ति॑ । द॒धाति॑ । ऋ॒तूना॑म् ।
क्लृ॒प्त्यै॑ । 1 (50)

5.3.1.2

प॒ञ्चो॒प॑ द॒धाति॑ प॒ञ्च॒ वा ऋ॒तवो॑ या॒वन्त॑ ए॒वर्त॑वस्तान् क॒ल्पय॑ति
स॒मा॒नप्र॑भृतयो भवन्ति स॒मा॒नो॒द॒र्का॒स्तस्मा॑त् स॒मा॒ना ऋ॒तव॑ ए॒केन॑
प॒देन॑ व्या॒वर्त॑न्ते तस्मा॑द्-ऋ॒तवो॑ व्या॒वर्त॑न्ते प्रा॒णभृ॑त उप॑ द॒धात्यृ॑तुष्वे॒व
प्रा॒णा॒न् द॒धाति॑ तस्मा॑त् स॒मा॒नाः स॒न्त ऋ॒तवो॑ न जी॒र्यन्त्य॑थो
प्र॒जन॑यत्ये॒वैना॒नेष॑ वै वा॒युर्य॑त् प्रा॒णो यद्-ऋ॒तव्या॑ उप॒धाय॑
प्रा॒णभृ॑त – [] 2

5.3.1.2 - Padam

पञ्च॑ । उपेति॑ । दधाति॑ । पञ्च॑ । वै । ऋतवः॑ । यावन्तः॑ । ए॒व ।
ऋतवः॑ । तान् । कल्पयति॑ । समानप्रभृतय॑ इति समान – प्रभृतयः॑ ।
भवन्ति॑ । समानोदर्का॑ इति समान – उदर्काः॑ । तस्मात्॑ । समानाः॑ ।
ऋतवः॑ । एकेन॑ । पदेन॑ । व्यावर्तन्त॑ इति वि – आवर्तन्ते॑ । तस्मात्॑ ।
ऋतवः॑ । व्यावर्तन्त॑ इति वि-आवर्तन्ते॑ । प्राणभृत॑ इति प्राण-भृतः॑ ।
उपेति॑ । दधाति॑ । ऋतुषु॑ । ए॒व । प्राणानिति॑ प्र – अनान् । दधाति॑ ।
तस्मात्॑ । समानाः॑ । सन्तः॑ । ऋतवः॑ । न । जीर्यन्ति॑ । अथो॑ इति ।
प्रेति॑ । जनयति॑ । ए॒व । ए॒नान् । ए॒षः । वै । वा॒युः । यत् । प्रा॒ण इति॑
प्र – अनः॑ । यत् । ऋतव्याः॑ । उपधायेत्युप – धाय॑ ।
प्राणभृत॑ इति प्राण – भृतः॑ । 2 (50)

5.3.1.3

उप॒दधाति॑ तस्मात् सर्वानृतून् वा॒युरा वरीवर्त्ति॑ वृष्टिसनीरुप॑ दधाति॑
वृष्टिमे॒वाव रुन्धे॑ यदे॒कधोप॑दध्या-दे॒कमृ॑तुं व॒र्षेदनु॑परिहारं सादयति॑
तस्मात् सर्वानृतून् व॒र्षति॑ यत् प्रा॒णभृत॑ उप॒धाय॑ वृष्टिसनीरुप॑दधाति॑

तस्माद्-वायुप्रच्युता दिवो वृष्टिरीर्ते पशवो वै वयस्या नानामनसः
खलु वै पशवो नानाव्रतास्तेऽप एवाभि समनसो – [] 3

5.3.1.3 - Padam

उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । तस्मात् । सर्वा॑न् । ऋतू॑न् । अ॒न्वि॒ति॑ ।
वा॒युः । ए॒ति॑ । व॒री॒व॒र्ति॑ । वृ॒ष्टि॒स॒नी॒रि॒ति॑ वृष्टि – स॒नीः॑ । उ॒पे॒ति॑ ।
दधा॑ति । वृ॒ष्टि॒म् । ए॒व । अ॒वे॒ति॑ । रु॒न्धे॑ । यत् । ए॒क॒धे॒त्ये॒क – धा॑ ।
उप॒द॒ध्या॑दित्युप – द॒ध्यात् । ए॒क॒म् । ऋ॒तु॒म् । व॒र्षे॑त् ।
अ॒नु॒प॒रि॒हा॒र॒मि॒त्य॒नु॒-प॒रि॒हा॒र॒म् । सा॒द॒य॒ति॑ । तस्मात् । सर्वा॑न् । ऋतू॑न् ।
व॒र्ष॒ति॑ । यत् । प्रा॒ण॒भृ॒त इति॑ प्रा॒ण – भृ॒तः॑ । उ॒प॒धा॒ये॒त्युप – धा॑य ।
वृ॒ष्टि॒स॒नी॒रि॒ति॑ वृष्टि – स॒नीः॑ । उ॒प॒द॒धा॑तीत्युप – दधा॑ति । तस्मात् ।
वा॒यु॒प्र॒च्यु॒ते॒ति॑ वा॒यु – प्र॒च्यु॒ता । दि॒वः । वृ॒ष्टिः । ई॒र्ते॑ । प॒श॒वः॑ । वै ।
व॒य॒स्याः॑ । ना॒ना॒म॒न॒स इति॑ ना॒ना – म॒न॒सः॑ । ख॒लु । वै । प॒श॒वः॑ ।
ना॒ना॒व॒र॒ता इति॑ ना॒ना – व॒र॒ताः॑ । ते । अ॒पः । ए॒व । अ॒भी॒ति॑ ।
स॒म॒न॒स इति॑ स – म॒न॒सः॑ । 3 (50)

5.3.1.4

यं कामयेतापशुः स्यादिति वयस्यास्तस्योपधायापस्या उप दध्याद
संज्ञानमेवास्मै पशुभिः करोत्यपशुरेव भवति यं कामयेत
पशुमान्त्स्यादित्यपस्यास्तस्योपधाय वयस्या उप दध्यात्
संज्ञानमेवास्मै पशुभिः करोति पशुमानेव भवति चतस्रः पुरस्तादुप
दधाति तस्माच्चत्वारि चक्षुषो रूपाणि द्वे शुक्ले द्वे कृष्णे – [] 4

5.3.1.4 - Padam

यम् । कामयेत । अपशुः । स्यात् । इति । वयस्याः । तस्य ।
उपधायेत्युप – धाय । अपस्याः । उपेति । दध्यात् ।
असंज्ञानमित्यसं – ज्ञानम् । एव । अस्मै । पशुभिरिति पशु-भिः ।
करोति । अपशुः । एव । भवति । यम् । कामयेत । पशुमानिति पशु
– मान् । स्यात् । इति । अपस्याः । तस्य । उपधायेत्युप – धाय ।
वयस्याः । उपेति । दध्यात् । संज्ञानमिति सं – ज्ञानम् । एव ।
अस्मै । पशुभिरिति पशु – भिः । करोति । पशुमानिति
पशु – मान् । एव । भवति । चतस्रः । पुरस्तात् । उपेति । दधाति ।

तस्मात् । चत्वारि । चक्षुषः । रूपाणि । द्वे इति । शुक्ले इति ।
द्वे इति । कृष्णे इति । 4 (50)

5.3.1.5

मूर्धन्वतीर्भवन्ति तस्मात् पुरस्तान्मूर्द्धा पञ्च दक्षिणायाः श्रोण्यामुप
दधाति पञ्चोत्तरस्यां तस्मात् पश्चाद्-वर्षीयान् पुरस्तात् प्रवणः
पशुर्बस्तो वय इति दक्षिणेऽस्य उप दधाति वृष्णिर्वय इत्युत्तरे
ऽस्यैव प्रति दधाति व्याघ्रो वय इति दक्षिणे पक्ष उप दधाति
सिंहो वय इत्युत्तरे पक्षयोरेव वीर्यं दधाति पुरुषो वय इति ()
मध्ये तस्मात् पुरुषः पशूनामधिपतिः । 5

5.3.1.5 - Padam

मूर्धन्वतीरिति मूर्धन्-वतीः । भवन्ति । तस्मात् । पुरस्तात् । मूर्धा ।
पञ्च । दक्षिणायाम् । श्रोण्याम् । उपेति । दधाति । पञ्च ।
उत्तरस्यामित्युत्-तरस्याम् । तस्मात् । पश्चात् । वर्षीयान् । पुरस्तात्
प्रवण इति पुरस्तात् – प्रवणः । पशुः । बस्तः । वयः । इति ।
दक्षिणे । अस्मै । उपेति । दधाति । वृष्णिः । वयः । इति ।

उत्तर॑ इत्युत् – तरे॑ । अ॒सौ॑ । ए॒व । प्र॒तीति॑ । द॒धाति॑ । व्याघ्रः॑ ।
वयः॑ । इति॑ । दक्षि॑णे । पक्षे॑ । उपेति॑ । द॒धाति॑ । सि॒ंहः॑ । वयः॑ ।
इति॑ । उत्तर॑ इत्युत् – तरे॑ । पक्ष्योः॑ । ए॒व । वीर्य॑म् । द॒धाति॑ ।
पुरु॑षः । वयः॑ । इति॑ () । मध्ये॑ । तस्मात्॑ । पुरु॑षः । पशूना॑म् ।
अधि॑पतिरित्यधि॑ – पतिः॑ । 5 (55) (क्लृ॑प्त्या – उप॑धाय प्रा॒णभृ॑तः –
सम॑नसः – कृ॒ष्णे – पुरु॑षो वय॑ इति – पञ्च॑ च) (A1)

5.3.2.1

इन्द्रा॑ग्नी अव्य॑थमानामिति॑ स्वय॑मातृ॒ण्णामु॑प दधातीन्द्रा॑ग्निभ्यां॑ वा
इमौ॑ लो॒कौ वि॑धृतावनयो॑ – लो॒कयो॑ – वि॑धृत्या अ॒धृते॑व वा ए॒षा
यन्मध्य॑मा चि॒तिरन्त॑रिक्षमिव॑ वा ए॒षेन्द्रा॑ग्नी इत्या॑हेन्द्रा॑ग्नी वै
दे॒वाना॑मो॒जो भृ॑तावो॒जसै॑वैना – मन्त॑रिक्षे चिनुते॑ धृत्यै॑ स्वय॑मातृ॒ण्णामु॑प
दधा॑त्यन्त॒रिक्षं॑ वा स्वय॑मातृ॒ण्णा ऽन्त॑रिक्षमे॒वोप॑ ध॒त्ते ऽश्व॑मु॒प – [] 6

5.3.2.1 - Padam

इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र॑ – अ॒ग्नी । अव्य॑थमानाम् । इति॑ ।
स्वय॑मातृ॒ण्णामिति॑ स्वयं॑ – आतृ॒ण्णाम् । उपेति॑ । द॒धाति॑ ।

इन्द्रा॑ग्निभ्या॒मितीन्द्रा॑ग्नि – भ्याम् । वै । इमौ । लोकौ । वि॒धृ॒तावि॒ति
वि – धृ॒तौ । अनयोः॑ । लो॒कयोः॑ । वि॒धृ॒त्या इति वि – धृ॒त्यै ।
अ॒धृ॒ता । इव । वै । एषा । यत् । मध्य॒मा । चि॒तिः । अ॒न्तरि॑क्षम् ।
इव । वै । एषा । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र – अ॒ग्नी । इति । आह । इन्द्रा॑ग्नी
इतीन्द्र – अ॒ग्नी । वै । दे॒वाना॑म् । ओ॒जोभृ॒तावि॒त्यो॒जः – भृ॒तौ ।
ओ॒जसा॑ । ए॒व । ए॒नाम् । अ॒न्तरि॑क्षे । चि॒नुते॑ । धृ॒त्यै ।
स्वय॑मातृ॒ण्णामि॑ति स्वयं – आतृ॒ण्णाम् । उपेति॑ । दधा॒ति ।
अ॒न्तरि॑क्षम् । वै । स्वय॑मातृ॒ण्णेति॑ स्वयं-आतृ॒ण्णा । अ॒न्तरि॑क्षम् ।
ए॒व । उपेति॑ । ध॒त्ते । अ॒श्वम् । उपेति॑ । 6 (50)

5.3.2.2

घ्राप॑यति प्रा॒णमे॒वास्यां॑ दधा॒त्यथो॑ प्रा॒जाप॑त्यो वा अ॒श्वः
प्रा॒जाप॑तिनै॒वाग्निं॑ चि॒नुते॑ स्वय॑मातृ॒ण्णा भ॑वति प्रा॒णाना॑मु॒त्सृ॑ष्ट्या अथो
सु॒वर्ग॑स्य लो॒कस्या॑नु॒ख्यात्यै॑ दे॒वानां॑ वै सु॒वर्गं॑ लो॒कं य॑तां दि॒शः
सम॑व्लीयन्त॒ त ए॒ता दि॒श्या॑ अप॒श्यन्॑ ता उपा॑दधत॒ ताभि॑र्वै ते

दि॒शोऽ॒दृ॒हन्॑ यद्दि॒श्या॑ उप॒दधा॑ति दि॒शां वि॑धृत्यै॒ दश॑ प्रा॒णभृ॑तः

पु॒रस्ता॑दुप – [] 7

5.3.2.2 - Padam

घ्रा॒पय॑ति । प्रा॒णमि॑ति प्र – अ॒नम् । ए॒व । अ॒स्याम् । द॒धाति॑ ।

अथो॑ इति॑ । प्रा॒जाप॑त्य इति॑ प्रा॒जा – प॒त्यः । वै । अ॒श्वः ।

प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्र॒जा – प॒तिना॑ । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ ।

स्व॒यमा॑तृ॒ण्णेति॑ स्व॒यं – आ॑तृ॒ण्णा । भ॒वति॑ । प्रा॒णाना॑मिति॑

प्र – अ॒नाना॑म् । उ॒थ्सृ॑ष्ट्या इत्युत् – सृ॒ष्ट्यै । अथो॑ इति॑ ।

सु॒वर्ग॑स्येति॑ सु॒वः – ग॒स्य । लो॒कस्य॑ । अ॒नुख्या॑त्या इत्यनु॑

– ख्या॑त्यै । दे॒वाना॑म् । वै । सु॒वर्ग॑मिति॑ सु॒वः – ग॒म् । लो॒कम् ।

य॒ताम् । दि॒शः । स॒मिति॑ । अ॒व्ली॑यन्त । ते । ए॒ताः । दि॒श्याः ।

अप॑श्यन् । ताः । उपे॑ति । अ॒दध॑त । ता॒भिः । वै । ते । दि॒शः ।

अ॒दृ॒हन् । यत् । दि॒श्याः । उप॑दधा॒तीत्यु॑प – द॒धाति॑ । दि॒शाम् ।

वि॒धृ॒त्या इति॑ वि – धृ॒त्यै । द॒श । प्रा॒णभृ॒त इति॑ प्रा॒ण – भृ॒तः ।

पुर॒स्तात् । उपेति॑ । 7 (50)

5.3.2.3

दधाति॑ न॒व वै पुरु॑षे प्रा॒णा नाभि॑र्द॒शमी प्रा॒णाने॒व पुर॒स्ताद्ध॒त्ते तस्मा॑त्
पुर॒स्तात् प्रा॒णा ज्योति॑ष्मती-मु॒त्तमामु॑प दधाति॑ तस्मा॑त् प्रा॒णानां
वाग्ज्योति॑रु॒त्तमा द॒शोप॑ दधाति॑ द॒शाक्ष॑रा वि॒राड् वि॒राट् छन्द॑सां
ज्योति॑र्ज्योति॒रेव पुर॒स्ताद्ध॒त्ते तस्मा॑त् पुर॒स्ताज्ज्योति॑रु॒पा ऽऽ*स्महे
छन्दा॑ँसि प॒शुष्व॑जि॒मयु॑स्तान् बृ॒हत्यु॑दजयत्

तस्माद्-बार्.हताः – [] 8

5.3.2.3 - Padam

दधाति॑ । न॒व । वै । पुरु॑षे । प्रा॒णा इति॑ प्र – अ॒नाः । नाभिः॑ ।

द॒शमी । प्रा॒णानिति॑ प्र – अ॒नान् । ए॒व । पुर॒स्तात् । ध॒त्ते ।

तस्मा॑त् । पुर॒स्तात् । प्रा॒णा इति॑ प्र – अ॒नाः । ज्योति॑ष्मतीम् ।

उ॒त्तमामि॑त्युत् – त॒माम् । उपेति॑ । दधाति॑ । तस्मा॑त् । प्रा॒णानामिति॑

प्र – अ॒नानाम् । वाक् । ज्योतिः॑ । उ॒त्तमे॑त्युत् – त॒मा । द॒श ।

उपेति॑ । दधाति॑ । दशाक्षरेति॑ दश॑ – अक्षरा॑ । विराडिति॑ वि – राट् ।
विराडिति॑ वि – राट् । छन्दसाम् । ज्योतिः॑ । ज्योतिः॑ । एव ।
पुरस्तात् । धत्ते॑ । तस्मात् । पुरस्तात् । ज्योतिः॑ । उपेति॑ । आस्महे॑ ।
छन्दा॑सि । पशुषु॑ । आजिम् । अयुः॑ । तान् । बृहती॑ । उदिति॑ ।
अजयत् । तस्मात् । बार्हताः॑ । 8 (50)

5.3.2.4

पशव॑ उच्यन्ते॑ मा छन्द॑ इति॑ दक्षिणत॑ उप॑ दधाति॑ तस्माद्-दक्षिणा॑
वृतो॑ मासाः॑ पृथिवी॑ छन्द॑ इति॑ पश्चात्॑ प्रतिष्ठित्या॑ अग्निर्देवतेत्युत्तरत॑
ओजो॑ वा अग्निरोज॑ एवोत्तरतो॑ धत्ते॑ तस्मादुत्तरतो॑ ऽभिप्रयायी॑ जयति॑
षट्त्रिंशत्॑ संपद्यन्ते॑ षट्त्रिंशदक्षरा॑ बृहती॑ बार्हताः॑ पशवो॑
बृहत्यैवास्मै॑ पशूनव॑ रुन्धे॑ बृहती॑ छन्दसा॑ स्वाराज्यं॑ परीयाय॑

यस्यैता – [] 9

5.3.2.4 - Padam

पशवः॑ । उच्यन्ते॑ । मा । छन्दः॑ । इति॑ । दक्षिणतः॑ । उपेति॑ ।
दधाति॑ । तस्मात् । दक्षिणावृत॑ इति॑ दक्षिणा – आवृतः॑ ।

मा॒साः । पृ॒थि॒वी । छ॒न्दः । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्या इति॑
प्र॒ति – स्थि॒त्यै । अ॒ग्निः । दे॒वता॑ । इति॑ । उ॒त्तर॑त् इत्यु॒त् – त॒रतः ।
ओजः॑ । वै । अ॒ग्निः । ओजः॑ । ए॒व । उ॒त्तर॑त् इत्यु॒त्-त॒रतः । ध॒त्ते ।
तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑तोऽभि॒प्रया॑यीत्यु॒त्तर॑तः – अ॒भि॒प्रया॑यी । ज॒यति॑ ।
षट्त्रिं॑श॒दिति॑ षट् – त्रिं॑शत् । स॒मिति॑ । प॒द्यन्ते॑ ।
षट्त्रिं॑श॒दक्ष॑रेति॒ षट्त्रिं॑शत् – अ॒क्षरा॑ । बृ॒हती॑ । बा॒र्ह॒ताः ।
प॒शवः॑ । बृ॒हत्या॑ । ए॒व । अ॒स्मै । प॒शून् । अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । बृ॒हती॑ ।
छ॒न्द॒साम् । स्वा॒राज्य॑मिति॒ स्व – रा॒ज्यम् । प॒रीति॑ । इ॒याय॑ । य॒स्य ।

ए॒ताः । ९ (५०)

5.3.2.5

उ॒प॒धी॒यन्ते॑ ग॒च्छ॒ति स्वा॒राज्य॑ञ् स॒प्त वा॒ल॒खि॒ल्याः पु॒रस्ता॑दु॒प द॒धाति॑
स॒प्त प॒श्चात् स॒प्त वै शी॒र्ष॒ण्याः प्रा॒णा द्वा॒ववा॑ञ्चौ प्रा॒णानाञ्
स॒वीर्य॑त्वा॒य मूर्धा॑ऽसि॒ राडि॑ति॒ पु॒रस्ता॑दु॒प द॒धाति॑ य॒न्त्री राडि॑ति॒ प॒श्चात्
प्रा॒णाने॒वास्मै॑ स॒मीचो॑ द॒धाति॑ । १०

5.3.2.5 - Padam

उप॒धी॒यन्त॑ इ॒त्युप॑-धी॒यन्ते॑ । गच्छ॑ति । स्वा॒राज्य॑मि॒ति स्व॑-राज्यम् ।
सप्त॑ । वा॒लखि॑ल्या इति॑ वा॒ल - खि॑ल्याः । पु॒रस्ता॑त् । उपे॒ति ।
दधा॑ति । सप्त॑ । पश्चा॑त् । सप्त॑ । वै । शी॒र्षण्याः॑ । प्रा॒णा इति॑
प्र - अ॒नाः । द्वौ । अवाञ्चौ॑ । प्रा॒णाना॑मि॒ति प्र - अ॒नाना॑म् ।
स॒वीर्य॑त्वायेति॑ स॒वीर्य॑ - त्वाय॑ । मूर्धा॑ । अ॒सि । राट् । इति॑ ।
पु॒रस्ता॑त् । उपे॒ति । दधा॑ति । यन्त्री॑ । राट् । इति॑ । पश्चा॑त् । प्रा॒णानि॑ति
प्र - अ॒नान् । ए॒व । अ॒स्मै । स॒मीचः॑ । दधा॑ति । 10 (34) (अ॒श्वमुप॑
- पु॒रस्ता॑दुप - बा॒र्हता॑ - ए॒ता - श्व॑तुस्त्रि॒ंशच्च॑) (A2)

5.3.3.1

दे॒वा वै यद्-यज्ञे॑ ऽकु॒र्वत॑ तद॒सुरा॑ अकु॒र्वत॑ ते दे॒वा ए॒ता
अ॒क्ष्णया॑स्तोमीया॑ अ॒पश्यन्॑ ता अ॒न्यथा॑ ऽनू॒च्या-न्य॑थोपा॒दध॑त तद॒सुरा॑
ना॒न्ववा॑यन् ततो॑ दे॒वा अ॒भवन्॑ प॒राऽसुरा॑ यद॒क्ष्णया॑स्तोमीया॑ अ॒न्यथा॑
ऽनू॒च्यान्य॑थोप दधा॑ति भ्रातृ॒व्याभि॑भू॒त्यै भव॑त्या॒त्मना॑ प॒राऽस्य॑ भ्रातृ॒व्यो
भव॑त्या-शु॒स्त्रिवृ॑दिति॑ पु॒रस्ता॑दुप दधा॑ति यज्ञ॒मुखं॑ वै त्रि॒वृ -[] 11

5.3.3.1 - Padam

दे॒वाः । वै । यत् । य॒ज्ञे । अ॒कुर्व॑त । तत् । अ॒सुराः । अ॒कुर्व॑त । ते ।
दे॒वाः । ए॒ताः । अ॒क्ष॒ण॒यास्तो॑मीया इ॒त्यक्ष॑ण॒या-स्तो॑मीयाः । अ॒पश्य॑न् ।
ताः । अ॒न्यथा॑ । अ॒नू॒च्येत्य॑नु - उ॒च्य । अ॒न्यथा॑ । उ॒पेति॑ । अ॒दध॑त ।
तत् । अ॒सुराः । न । अ॒न्ववा॑य॒न्नित्य॑नु - अ॒वाय॑न् । ततः । दे॒वाः ।
अ॒भव॑न् । प॒रेति॑ । अ॒सुराः । यत् । अ॒क्ष॒ण॒यास्तो॑मीया
इ॒त्यक्ष॑ण॒या - स्तो॑मीयाः । अ॒न्यथा॑ । अ॒नू॒च्येत्य॑नु - उ॒च्य । अ॒न्यथा॑ ।
उ॒प॒द॒धातीत्यु॑प-द॒धाति॑ । भ्रातृ॑व्याभि॒भूत्या॑ इति भ्रातृ॑व्य - अ॒भि॒भूत्यै॑ ।
भ॒वति॑ । आ॒त्म॒ना । प॒रेति॑ । अ॒स्य । भ्रातृ॑व्यः । भ॒वति॑ । आ॒शुः ।
त्रि॒वृ॒दि॒ति॑ त्रि - वृत् । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ ।
य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । वै । त्रि॒वृ॒दि॒ति॑ त्रि - वृत् । 11 (50)

5.3.3.2

-द्य॒ज्ञमु॒खमे॒व पु॒रस्ता॑द्वि या॒तय॑ति व्यो॒म स॒प्तद॑श इति दक्षि॒णतो॑ ऽन्नं वै
व्यो॒माऽन्नं॑ स॒प्तद॑शोऽन्नमे॒व दक्षि॒णतो॑ ध॒त्ते तस्मा॑द्-दक्षि॒णेना॑न्नम॒द्यते॑
ध॒रुण॑ एक॒विंश॑ इति प॒श्चात् प्र॑तिष्ठा वा एक॒विंशः॑ प्र॒तिष्ठि॑त्यै भान्तः

पञ्चदश इत्युत्तरत ओजो वै भान्त ओजः पञ्चदश ओज एवोत्तरतो
धत्ते तस्मादुत्तरतो ऽभिप्रयायी जयति प्रतूर्तिरष्टादश इति पुरस्ता- [] 12

5.3.3.2 - Padam

यज्ञमुखमिति यज्ञ - मुखम् । एव । पुरस्तात् । वीति । यातयति ।
व्योमेति वि - ओम । सप्तदश इति सप्त - दशः । इति ।
दक्षिणतः । अन्नम् । वै । व्योमेति वि - ओम । अन्नम् । सप्तदश
इति सप्त - दशः । अन्नम् । एव । दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् ।
दक्षिणेन । अन्नम् । अद्यते । धरुणः । एकविंश इत्येक-विंशः ।
इति । पश्चात् । प्रतिष्ठेति प्रति - स्था । वै । एकविंश इत्येक -
विंशः । प्रतिष्ठित्या इति प्रति - स्थित्यै । भान्तः । पञ्चदश इति
पञ्च - दशः । इति । उत्तरत इत्युत् - तरतः । ओजः । वै ।
भान्तः । ओजः । पञ्चदश इति पञ्च - दशः । ओजः । एव ।
उत्तरत इत्युत् - तरतः । धत्ते । तस्मात् । उत्तरतोऽभिप्रयायीत्युत्तरतः
- अभिप्रयायी । जयति । प्रतूर्तिरिति प्र - तूर्तिः ।

अष्टाद॑श इ॒त्य॒ष्टा – द॒शः । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । 12 (50)

5.3.3.3

–दु॒प द॑धाति॒ द्वौ त्रि॑वृ॒ताव॑भि॒पूर्व॑ य॒ज्ञमु॒खे वि॑ या॒तय॑त्य॒भि॒वर्तः॑
स॒वि॒श्र इति॑ दक्षि॒णतो॑ऽन्नं॒ वा अ॑भि॒वर्तो॑ऽन्न॒श् स॒वि॒श्रोऽन्न॑मे॒व
दक्षि॒णतो॑ ध॒त्ते तस्मा॑द्–दक्षि॒णेना॑न्नम॒द्यते॑ व॒र्चो द्वावि॒श्र इति॑
प॒श्चाद्–यद्–वि॒श्रति॑र्ध्वे तेन॑ वि॒राजौ॑ यद् द्वे प्र॒तिष्ठा॑ तेन॑ वि॒राजो॑रे॒वा –
भि॒पूर्व॑म॒न्नाद्ये॑ प्र॒तिति॑ष्ठति॒ तपो॑ न॒वद॒श इत्यु॑त्तर॒ तस्मा॑त् स॒व्यो–[] 13

5.3.3.3 - Padam

उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । द्वौ । त्रि॒वृ॒तावि॑ति॒ त्रि – वृ॒तौ । अ॒भि॒पूर्व॑मित्य॒भि –
पूर्व॑म् । य॒ज्ञमु॒ख इति॑ य॒ज्ञ – मु॒खे । वी॒ति । या॒तय॑ति । अ॒भि॒वर्त॑
इत्य॒भि – वर्तः॑ । स॒वि॒श्र इति॑ स – वि॒श्रः । इति॑ । दक्षि॒णतः॑ ।
अ॒न्नम् । वै । अ॒भि॒वर्त॑ इत्य॒भि – वर्तः॑ । अ॒न्नम् । स॒वि॒श्र इति॑
स – वि॒श्रः । अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॒णतः॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।
दक्षि॒णेन॑ । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । व॒र्चः । द्वावि॒श्रः । इति॑ । प॒श्चात् ।
यत् । वि॒श्रतिः॑ । द्वे इति॑ । तेन॑ । वि॒राजा॑विति॒ वि – राजौ॑ । यत् ।

द्वे॑ इति॑ । प्रति॑ष्ठेति॑ प्रति॑ – स्था॑ । तेन॑ । विरा॑जोरिति॑ वि॑ – राज्ञोः॑ ।
ए॒व । अ॒भिपूर्व॑मित्य॑भि – पूर्व॑म् । अ॒न्नाद्य॑ इत्य॑न्न – अद्यै॑ । प्रतीति॑ ।
तिष्ठति॑ । तपः॑ । न॒वद॑श इति॑ न॒व – द॑शः । इति॑ ।
उत्तर॑त इत्यु॑त् – तर॑तः । तस्मा॑त् । स॒व्यः । 13 (50)

5.3.3.4

हस्त॑योस्त॒पस्वि॑तरो॒ योनि॑श्चतुर्विं॒श इति॑ पु॒रस्ता॑दुप॒ दधा॑ति
चतुर्विं॒शत्य॑क्षरा॒ गाय॑त्री॒ गाय॑त्री॒ यज्ञ॑मुखं॒ यज्ञ॑मुखमे॒व पु॒रस्ता॑द् –
विया॑तयति॒ गर्भाः॑ पञ्च॒विंश॑ इति॑ दक्षि॒णतोऽन्नं॑ वै॒ गर्भा॑ अन्नं
पञ्च॒विंशो॑न्नमे॒व दक्षि॑णतो॒ धत्ते॑ तस्मा॑द् दक्षि॒णेना॑न्नमद्यत
ओज॑स्त्रिण॒व इति॑ प॒श्चादि॑मे॒ वै लो॒कास्त्रि॑ण॒व एष्वे॑व लो॒केषु॑
प्रति॑तिष्ठति॒ संभ॑रणस्त्रयोविं॒श इत्यु॑ – [] 14

5.3.3.4 - Padam

हस्त॑योः । त॒पस्वि॑तर॒ इति॑ त॒पस्वि॑ – तरः॑ । योनिः॑ । चतुर्विं॒श इति॑
चतुः॑ – विं॒शः । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उपेति॑ । द॒धाति॑ ।
चतुर्विं॒शत्य॑क्षरेति॒ चतुर्विं॒शति॑ – अ॒क्षरा॑ । गाय॑त्री । गाय॑त्री ।

य॒ज्ञमु॒खमि॑ति॒ य॒ज्ञ – मु॒खम् । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति॒ य॒ज्ञ – मु॒खम् । ए॒व ।
पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति । या॒तय॑ति । गर्भाः॑ । पञ्च॑वि॒ंश इति॑
पञ्च – वि॒ंशः । इति॑ । दक्षि॑णतः । अ॒न्नम् । वै । गर्भाः॑ । अ॒न्नम् ।
पञ्च॑वि॒ंश इति॑ पञ्च – वि॒ंशः । अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॑णतः ।
ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । ओजः॑ । त्रि॒णव॑ इति॑
त्रि – न॒वः । इति॑ । प॒श्चात् । इ॒मे । वै । लो॒काः । त्रि॒णव॑ इति॑
त्रि – न॒वः । ए॒षु । ए॒व । लो॒केषु॑ । प्र॒तीति॑ । तिष्ठ॑ति । सं॒भरण॑ इति॑
सं – भ॒रणः । त्रयो॑वि॒ंश इति॑ त्रयः – वि॒ंशः । इति॑ । 14 (50)

5.3.3.5

–त्तर॑तस्तस्मा॑त् स॒व्यो ह॑स्तयोः सम्भा॑र्यतरः क्र॒तुरे॑कत्रि॒ंश इति॑
पु॒रस्ता॑दुप॒ दधा॑ति वा॒ग्वै क्र॒तुर्य॑ज्ञमु॒खं वा॒ग्य॑ज्ञमु॒खमे॒व पु॒रस्ता॑द्वि
या॒तय॑ति ब्र॒ध्नस्य॑ वि॒ष्टपं॑ चतु॒स्त्रि॒ंश इति॑ दक्षि॑णतोऽसौ वा आ॒दित्यो॑
ब्र॒ध्नस्य॑ वि॒ष्टपं॑ ब्रह्म॑वर्च॒समे॒व दक्षि॑णतो॒ धत्ते॑ तस्मा॑द् दक्षि॑णोऽर्धो॑
ब्रह्म॑वर्च॒सितरः॑ प्र॒तिष्ठा॑ त्रय॑स्त्रि॒ंश इति॑ प॒श्चात् प्र॒तिष्ठि॑त्यै ना॒कः

षट्त्रिंश इत्युत्तरतः सुवर्गो वै () लोको नाकः सुवर्गस्य लोकस्य
समष्ट्यै । 15

5.3.3.5 - Padam

उत्तरत इत्युत् – तरतः । तस्मात् । सव्यः । हस्तयोः । संभार्यतर
इति संभार्य – तरः । क्रतुः । एकत्रिंश इत्येक – त्रिंशः । इति ।
पुरस्तात् । उपेति । दधाति । वाक् । वै । क्रतुः । यज्ञमुखमिति यज्ञ
– मुखम् । वाक् । यज्ञमुखमिति यज्ञ – मुखम् । एव । पुरस्तात् ।
वीति । यातयति । ब्रध्नस्य । विष्टपम् । चतुस्त्रिंश इति
चतुः – त्रिंशः । इति । दक्षिणतः । असौ । वै । आदित्यः ।
ब्रध्नस्य । विष्टपम् । ब्रह्मवर्चसमिति ब्रह्म – वर्चसम् । एव ।
दक्षिणतः । धत्ते । तस्मात् । दक्षिणः । अर्धः । ब्रह्मवर्चसितर इति
ब्रह्मवर्चसि – तरः । प्रतिष्ठेति प्रति – स्था । त्रयस्त्रिंश
इति त्रयः – त्रिंशः । इति । पश्चात् । प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै ।
नाकः । षट्त्रिंश इति षट् – त्रिंशः । इति । उत्तरत इत्युत् – तरतः ।

सुवर्ग इति सुवः – गः । वै () । लोकः । नाकः । सुवर्गस्येति
सुवः – गस्य । लोकस्य । समष्ट्या इति सं – अष्ट्यै । 15 (55)

(वै त्रिवृ – दिति पुरस्ताथ – सव्य – स्त्रयोविंश इति – सुवर्गो
वै – पञ्च च) (A3)

Special Korvai for Anuvaakam 3

आशु – व्योम – धरुणो – भान्तः – प्रतूर्तिर – भिवर्तो – वर्च –
स्तपो – योनि – गर्भा – ओजः – संभरणः – क्रतु – ब्रध्नस्य
– प्रतिष्ठा – नाकः – षोडश)

5.3.4.1

अग्नेर्भागोऽसीति पुरस्तादुप दधाति यज्ञमुखं वा अग्निर्यज्ञमुखं
दीक्षा यज्ञमुखं ब्रह्म यज्ञमुखं त्रिवृद्-यज्ञमुखमेव पुरस्ताद्वि यातयति
नृचक्षसां भागोऽसीति दक्षिणतः शुश्रुवाऽसो वै नृचक्षसोऽन्नं धाता
जातायैवास्मा अन्नमपि दधाति तस्माज्जातोऽन्नमत्ति जनित्रः स्पृतः
सप्तदशः स्तोम इत्याहाऽन्नं वै जनित्र- [] 16

5.3.4.1 - Padam

अ॒ग्नेः॑ । भा॒गः॑ । अ॒सि॑ । इति॑ । पु॒रस्ता॑त् । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ ।
य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । वै । अ॒ग्निः॑ । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति
य॒ज्ञ-मु॒खम् । दी॒क्षा । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । ब्र॒ह्म ।
य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । त्रि॒वृदि॑ति त्रि - वृत् । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति
य॒ज्ञ-मु॒खम् । ए॒व । पु॒रस्ता॑त् । वी॒ति॑ । या॒तय॑ति । नृ॒चक्ष॑सामि॑ति
नृ - चक्ष॑साम् । भा॒गः॑ । अ॒सि॑ । इति॑ । दक्षि॑णतः । शु॒श्रु॒वाꣳसः॑ ।
वै । नृ॒चक्ष॑स इति॑ नृ - चक्ष॑सः । अ॒न्नम् । धा॒ता । जा॒ताय॑ । ए॒व ।
अ॒स्मै । अ॒न्नम् । अ॒पीति॑ । द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । जा॒तः । अ॒न्नम् ।
अ॒त्ति॑ । ज॒नित्र॑म् । स्पृ॒तम् । स॒प्तद॑श इति॑ स॒प्त - द॑शः । स्तो॒मः ।
इति॑ । आ॒ह । अ॒न्नम् । वै । ज॒नित्र॑म् । 16 (50)

5.3.4.2

-म॒न्नꣳ स॒प्तद॑शो-ऽन्न॑मे॒व दक्षि॑णतो ध॒त्ते तस्मा॑द् दक्षि॑णेना-न्न॑म॒द्यते॑
मि॒त्रस्य॑ भा॒गोऽसी॑ति प॒श्चात् प्रा॒णो वै मि॒त्रोऽपा॑नो वरु॑णः
प्रा॒णापा॑नावे॒वास्मि॑न् द॒धाति॑ दि॒वो वृ॒ष्टिर्वा॑ताः स्पृ॒ता ए॒कवि॑ꣳशः

स्तोम॑ इत्या॑ह॒ प्रति॒ष्ठा वा॑ एक॒विं॒शः॑ प्रति॒ष्ठित्या॑ इन्द्र॑स्य
भागोऽसीत्यु॑त्तरत॒ ओजो॑ वा इन्द्र॑ ओजो॒ विष्णु॑रोजः॒ क्षत्र॑मोजः॒

पञ्चदश – [] 17

5.3.4.2 - Padam

अन्न॑म् । सप्त॑दश इति॒ सप्त – दशः॑ । अन्न॑म् । ए॒व । दक्षि॑णतः ।
धत्ते॑ । तस्मा॑त् । दक्षि॑णेन । अन्न॑म् । अद्य॑ते । मि॒त्रस्य॑ । भा॒गः ।
अ॒सि । इति॑ । प॒श्चात् । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । वै । मि॒त्रः । अ॒पान॑
इत्य॑प – अ॒नः । वरु॑णः । प्रा॒णापा॑नाविति॒ प्राण – अ॒पानौ॑ । ए॒व ।
अ॒स्मिन् । द॒धाति॑ । दि॒वः । वृ॒ष्टिः । वा॒ताः । स्पृ॒ताः । एक॒विं॒श
इत्ये॑क – विं॒शः । स्तोमः॑ । इति॑ । आ॒ह । प्रति॒ष्ठेति॑ प्रति – स्था ।
वै । एक॒विं॒श इत्ये॑क – विं॒शः । प्रति॒ष्ठित्या॑ इति॒ प्रति-स्थि॑त्यै ।
इन्द्र॑स्य । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । उत्तर॑त इत्यु॑त् – तर॑तः । ओजः॑ ।
वै । इन्द्रः॑ । ओजः॑ । विष्णुः॑ । ओजः॑ । क्ष॒त्रम् । ओजः॑ ।
पञ्च॑दश इति॒ पञ्च – दशः॑ । 17 (50)

5.3.4.3

ओज॑ ए॒वोत्त॑रतो॒ धत्ते॑ तस्मा॑दुत्तरतो-ऽभि॑प्रयायी॒ जय॑ति॒ वसू॑नां
भा॒गोऽसी॑ति॒ पुर॑स्तादुप॒ दधा॑ति॒ यज्ञ॑मुखं॒ वै वस॑वो यज्ञ॑मुखं॒ रुद्रा॑
यज्ञ॑मुखं॒ चतु॑र्विंशो॒ यज्ञ॑मुखमे॒व पुर॑स्ताद्वि॒ यात॑यत्यादि॒त्यानां॑
भा॒गोऽसी॑ति॒ दक्षि॑णतोऽन्नं॒ वा आ॑दि॒त्या अन्नं॑ मरु॒तोऽन्नं॑ गर्भा॒ अन्नं॑
पञ्च॑विंशोऽन्नमे॒व दक्षि॑णतो॒ धत्ते॑ तस्मा॑द् दक्षि॑णेनाऽन्नम॒द्यते॑
ऽदि॒त्यै भा॒गो- [] 18

5.3.4.3 - Padam

ओजः॑ । ए॒व । उत्त॑रत इत्युत् - त॒रतः॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।
उत्त॑रतोऽभि॑प्रयायीत्युत्तरतः-अभि॑प्रयायी । ज॒यति॑ । वसू॑नाम् ।
भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । पुर॑स्तात् । उपेति॑ । द॒धाति॑ । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति
य॒ज्ञ-मु॒खम् । वै । वस॑वः । य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । रु॒द्राः ।
य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । चतु॑र्विंश इति॑ चतुः - विंशः॑ ।
य॒ज्ञमु॒खमि॑ति य॒ज्ञ - मु॒खम् । ए॒व । पुर॑स्तात् । वी॒ति । या॒तय॑ति ।
आ॒दि॒त्याना॑म् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । दक्षि॑णतः । अन्न॑म् । वै ।

आ॒दि॒त्याः । अ॒न्नम् । म॒रुतः॑ । अ॒न्नम् । ग॒र्भाः॑ । अ॒न्नम् ।
पञ्च॒वि॒ंश इति॑ पञ्च – वि॒ंशः॑ । अ॒न्नम् । ए॒व । द॒क्षि॒णतः॑ ।
ध॒त्ते । तस्मा॑त् । द॒क्षि॒णेन॑ । अ॒न्नम् । अ॒द्यते॑ । अ॒दित्यै॑ ।

भागः । 18 (50)

5.3.4.4

ऽसी॑ति प॒श्चात् प्र॑ति॒ष्ठा वा अ॑दि॒तिः प्र॑ति॒ष्ठा पू॒षा प्र॑ति॒ष्ठा त्रि॑णवः
प्र॑ति॒ष्ठित्यै॑ दे॒वस्य॑ स॒वि॒तुर्भा॑गोऽसी॑त्युत्तरतो ब्र॒ह्म वै दे॒वः स॒वि॒ता ब्र॒ह्म
बृ॒हस्प॑तिर्ब्र॒ह्म च॑तु॒ष्टोमो॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒समे॒वोत्तर॑तो ध॒त्ते तस्मा॑दुत्तरोऽर्धो॑
ब्र॒ह्मव॑र्च॒सित॑रः सा॒वि॒त्रव॑ती भवति प्र॒सू॒त्यै तस्मा॑द् ब्रा॒ह्मणा॑ना॒मुदी॑ची
स॒निः प्र॑सू॒ता ध॒र्त्रश्च॑तु॒ष्टोम इति॑ पु॒रस्ता॑दुप॒ दधा॑ति य॒ज्ञमु॒खं वै

ध॒र्त्रो – [] 19

5.3.4.4 - Padam

अ॒सि । इति॑ । प॒श्चात् । प्र॑ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति – स्था । वै । अ॑दि॒तिः ।
प्र॑ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति – स्था । पू॒षा । प्र॑ति॒ष्ठेति॑ प्र॒ति – स्था । त्रि॑णव
इति॑ त्रि – न॒वः । प्र॑ति॒ष्ठित्या॑ इति॑ प्र॒ति–स्थि॑त्यै । दे॒वस्य॑ । स॒वि॒तुः ।

भा॒गः । अ॒सि॒ । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त् – तर॑तः । ब्र॒ह्म॒ । वै । दे॒वः ।
स॒वि॒ता । ब्र॒ह्म॒ । बृ॒ह॒स्प॒तिः॑ । ब्र॒ह्म॒ । च॒तु॒ष्टो॒म इति॑ चतुः – स्तो॒मः ।
ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॒ति॑ ब्र॒ह्म॒ – व॒र्च॒स॒म् । ए॒व । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त् – तर॑तः ।
ध॒त्ते॒ । तस्मा॑त् । उ॒त्तर॑ इत्यु॒त् – तरः॑ । अ॒र्धः॑ । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सि॒तर॑ इति॑
ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सि॒ – तरः॑ । सा॒वि॒त्र॒व॒तीति॑ सा॒वि॒त्र॒ – व॒ती॒ । भ॒व॒ति॒ ।
प्र॒सू॒त्या इति॑ प्र – सू॒त्यै॒ । तस्मा॑त् । ब्रा॒ह्म॒णा॒नाम्॑ । उ॒दी॒ची॒ । स॒निः ।
प्र॒सू॒तेति॑ प्र – सू॒ता॒ । ध॒र्त्रः॑ । च॒तु॒ष्टो॒म इति॑ चतुः – स्तो॒मः । इति॑ ।
पु॒र॒स्तात्॑ । उ॒पेति॑ । द॒धा॒ति॒ । य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मि॒ति॑ य॒ज्ञ॒ – मु॒ख॒म् ।
वै । ध॒र्त्रः॑ । 19 (50)

5.3.4.5

य॒ज्ञ॒मु॒खं॑ च॒तु॒ष्टो॒मो॑ य॒ज्ञ॒मु॒ख॒मे॒व पु॒र॒स्ता॒द्वि॒ या॒त॒य॒ति॒ या॒वा॒नां॑
भा॒गोऽसी॑ति॒ दक्षि॑णतो मा॒सा वै॒ या॒वा॒ अ॒र्ध॒मा॒सा अ॒या॒वा-स्तस्मा॑द्-
दक्षि॑णाव॒तो मा॒सा अ॒न्नं वै॒ या॒वा॒ अ॒न्नं॑ प्र॒जा अ॒न्न॒मे॒व दक्षि॑णतो ध॒त्ते॒
तस्मा॑द् दक्षि॑णे॒ना-न्न॑म॒द्यत॑ ऋ॒भू॒णां॑ भा॒गोऽसी॑ति॒ प॒श्चात्॑ प्र॒ति॒ष्ठि॒त्यै॒

विवर्तो॑ ऽष्टाचत्वारि॑ंश इत्युत्तरतो॑ऽनयो॑र्लोकयोः॑ सवीर्य॑त्वाय
तस्मादिमौ॑ लोकौ॑ समावद्-वीर्यो॑ – [] 20

5.3.4.5 - Padam

यज्ञ॑मुखमिति॑ यज्ञ – मुखम् । चतु॑ष्टोम इति॑ चतुः – स्तोमः ।
यज्ञ॑मुखमिति॑ यज्ञ – मुखम् । ए॒व । पु॒रस्तात् । वी॒ति । या॒तय॑ति ।
या॒वानाम् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ । दक्षि॑णतः । मा॒साः । वै । या॒वाः ।
अ॒र्धमा॒सा इत्य॑र्ध – मा॒साः । अ॒यावाः । तस्मा॑त् । दक्षि॑णावृ॒त इति॑
दक्षि॑णा – आ॒वृ॒तः । मा॒साः । अ॒न्नम् । वै । या॒वाः । अ॒न्नम् । प्र॒जा
इति॑ प्र – जाः । अ॒न्नम् । ए॒व । दक्षि॑णतः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् ।
दक्षि॑णेन । अ॒न्नम् । अ॒द्यते । ऋ॒भूणाम् । भा॒गः । अ॒सि । इति॑ ।
प॒श्चात् । प्र॒तिष्ठि॑त्या इति॑ प्र॒ति – स्थि॑त्यै । वि॒वर्त इति॑ वि – वर्तः ।
अ॒ष्टाच॒त्वारि॑ंश इत्य॑ष्टा-च॒त्वारि॑ंशः । इति॑ । उ॒त्तर॑त इत्यु॒त्-तर॑तः ।
अ॒नयोः । लो॒कयोः । स॒वीर्य॑त्वायेति॑ स॒वीर्य – त्वा॒य । तस्मा॑त् ।
इ॒मौ । लो॒कौ । स॒माव॑द्दी॒र्यावि॑ति॑ स॒माव॑त् – वी॒र्यो । 20 (50)

5.3.4.6

यस्य॑ मुख्य॑वतीः॑ पुरस्तादुप॑धीयन्ते॑ मुख्य॑ ए॒व भव॑त्याऽस्य॑ मुख्यो॑
जाय॑ते यस्या॑-न्न॒वती - दक्षि॑णतो-ऽत्य॑न्नमाऽस्या॑न्नादो॑ जाय॑ते यस्य॑
प्रति॑ष्ठावतीः॑ पश्चात् प्रत्ये॑व तिष्ठ॑ति यस्यौज॑स्वतीरुत्तर॑त ओज॑स्व्ये॒व
भव॑त्याऽस्यौज॑स्वी जाय॑ते ऽर्को॑ वा ए॒ष यदग्नि॑स्तस्यै॒तदे॒व

स्तोत्र॑मे॒तच्छ॒स्त्रं य॑देषा वि॒धा - [] 21

5.3.4.6 - Padam

यस्य॑ । मुख्य॑वतीरि॒ति मुख्य॑ - वतीः॑ । पुरस्ता॑त् । उप॑धीयन्त
इत्यु॑प - धीय॑न्ते । मुख्यः॑ । ए॒व । भव॑ति । ए॒ति । अ॒स्य । मुख्यः॑ ।
जाय॑ते । यस्य॑ । अन्न॑वतीरि॒त्यन्न - वतीः॑ । दक्षि॑णतः । अ॒त्ति ।
अन्न॑म् । ए॒ति । अ॒स्य । अ॒न्नाद॑ इत्य॑न्न - अ॒दः । जाय॑ते । यस्य॑ ।
प्रति॑ष्ठावतीरि॒ति प्रति॑ष्ठा - वतीः॑ । पश्चात् । प्रती॑ति । ए॒व । तिष्ठ॑ति ।
यस्य॑ । ओज॑स्वतीः । उत्तर॑त इत्यु॑त् - तर॑तः । ओज॑स्वी । ए॒व ।
भव॑ति । ए॒ति । अ॒स्य । ओज॑स्वी । जाय॑ते । अ॒र्कः । वै । ए॒षः ।
यत् । अ॒ग्निः । तस्य॑ । ए॒तत् । ए॒व । स्तोत्र॑म् । ए॒तत् । श॒स्त्रम् ।

यत् । एषा । वि॒धेति॑ वि – धा । 21 (50)

5.3.4.7

वि॒धी॒यते॑ऽर्क ए॒व तद॒र्क्य॑म॒नु वि॒ धी॒यते॑ ऽत्य॒न्नमा॑ऽस्या॒न्नादो॑ जा॒यते॑
यस्यै॒षा वि॒धा वि॒धी॒यते॑ य उ॒ चैना॑मे॒वं वे॒द सृ॒ष्टीरु॑प॒ दधा॑ति
यथा॒सृष्ट॑मे॒वाव रु॒न्धे न॒ वा इ॒दं दि॒वा न॒ नक्त॑मासीद॒व्यावृ॑त्तं ते दे॒वा
ए॒ता व्यु॑ष्टीर॒पश्य॑न् ता उ॒पा॒दध॑त॒ ततो॑ वा इ॒दं () व्यौ॑च्छद्-यस्यै॒ता
उ॒प॒धी॒यन्ते॑ व्ये॒वास्मा॑ उ॒च्छ॒त्यथो॑ तम॒ ए॒वाप॑हते । 22

5.3.4.7 - Padam

वि॒धी॒यत॑ इति॒ वि – धी॒यते॑ । अ॒र्के । ए॒व । तत् । अ॒र्क्य॑म् । अ॒नु ।
वी॒ति । धी॒यते॑ । अ॒त्ति । अ॒न्नम् । ए॒ति । अ॒स्य । अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न
– अ॒दः । जा॒यते॑ । य॒स्य । ए॒षा । वि॒धेति॑ वि – धा ।
वि॒धी॒यत॑ इति॒ वि – धी॒यते॑ । यः । उ॒ । च॒ । ए॒नाम् । ए॒वम् । वे॒द ।
सृ॒ष्टीः । उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । यथा॒सृष्ट॑मि॒ति यथा॑ – सृ॒ष्टम् । ए॒व ।
अ॒वेति॑ । रु॒न्धे । न॒ । वै । इ॒दम् । दि॒वा । न॒ । नक्त॑म् । आ॒सीत् ।

अ॒व्या॒वृ॒त्त॒मि॒त्य॒वि॒ – आ॒वृ॒त्त॒म् । ते॒ । दे॒वाः । ए॒ताः । व्यु॒ष्टी॒रिति॒
वि॒ – उ॒ष्टीः । अ॒पश्य॑न् । ताः । उ॒पेति॑ । अ॒दध॑त् । ततः॑ । वै ।
इ॒दम् () । वी॒ति । औ॒च्छत् । यस्य॑ । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प –
धी॒यन्ते॑ । वी॒ति । ए॒व । अ॒स्मै । उ॒च्छ॑ति । अथो॒ इति॑ । तमः॑ । ए॒व ।
अ॒पेति॑ । ह॒ते । 22 (64) (वै॒ ज॒नि॒त्रं – प॒ञ्च॒द॒शो – ऽदि॒त्यै भा॒गो –
वै॒ ध॒र्त्रः – स॒मा॒व॒द्दी॒र्यै-वि॒धा-त॒तो वा॒ इ॒दं – च॒तु॒र्द॒श च) (A4)

Special Korvai for Anuvaakam 4

(अ॒ग्ने – नृ॒चक्ष॑सां – ज॒नि॒त्रं – मि॒त्र – स्ये॒न्द्रस्य॑ – व॒सूना –
मा॒दि॒त्याना॑ – म॒दि॒त्यै – दे॒वस्य॑ स॒वि॒तुः – सा॒वि॒त्र॒वती॑ – ध॒र्त्रो –
या॒वा॒ना-मृ॒भू॒णां – वि॒व॒र्त – श्रु॒तु॒र्द॒श)

5.3.5.1

अ॒ग्ने जा॒तान् प्र॑णु॒दा नः॑ स॒प॒त्नानि॑ति॒ पुर॑स्ता॒दुप॑ दधाति॒ जा॒ताने॒व
भ्रा॒तृ॒व्यान् प्र॑णु॒दते॒ सह॑सा जा॒तानि॑ति॒ प॒श्चाज्ज॑नि॒ष्यमा॑णाने॒व प्रति॑ नुदते

चतुश्चत्वारिंशः स्तोम इति दक्षिणतो ब्रह्मवर्चसं वै चतुश्चत्वारिंशो
ब्रह्मवर्चसमेव दक्षिणतो धत्ते तस्माद् दक्षिणोऽर्धो ब्रह्मवर्चसितरः
षोडशः स्तोम इत्युत्तरत ओजो वै षोडश ओज एवोत्तरतो धत्ते
तस्मा - [] 23

5.3.5.1 - Padam

अग्ने॑ । जा॒तान् । प्रेति॑ । नु॒द । नः । स॒प॒त्नान् । इति॑ । पु॒रस्तात्॑ ।
उपेति॑ । द॒धाति॑ । जा॒तान् । ए॒व । भ्रातृ॑व्यान् । प्रेति॑ । नु॒दते॑ ।
स॒हसा॑ । जा॒तान् । इति॑ । प॒श्चात् । ज॒निष्य॑माणान् । ए॒व । प्र॒तीति॑ ।
नु॒दते॑ । चतुश्चत्वारिंश इति॑ चतुः - च॒त्वारिंशः॑ । स्तोमः॑ । इति॑ ।
दक्षि॑णतः । ब्रह्म॑वर्चसमिति॑ ब्रह्म - वर्च॑सम् । वै । चतुश्चत्वारिंश
इति॑ चतुः - च॒त्वारिंशः॑ । ब्रह्म॑वर्चसमिति॑ ब्रह्म - वर्च॑सम् । ए॒व ।
दक्षि॑णतः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । दक्षि॑णः । अ॒र्धः ।
ब्रह्म॑वर्चसितर इति॑ ब्रह्म॑वर्चसि - तरः॑ । षो॒डशः॑ । स्तोमः॑ । इति॑ ।
उत्तर॑त इत्युत् - तर॑तः । ओजः॑ । वै । षो॒डशः॑ । ओजः॑ । ए॒व ।

उत्तर॑त् इत्यु॑त् – तर॑तः । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । 23 (50)

5.3.5.2

दुत्तर॑तोऽभि॒प्रया॑यी ज॒यति॑ वज्रो॑ वै चतु॑श्चत्वारि॒ंशो॑ वज्रः॑ षोड॑शो
यदे॒ते इष्ट॑के उप॒दधा॑ति जा॒ताञ्च॑ ज॒निष्य॑माणाञ्च॑ भ्रातृ॑व्यान्
प्र॒णुद्य॑ वज्र॒मनु॑ प्र॒हर॑ति स्तृ॒त्यै पु॒रीष॑वतीं मध्य॑ उप॒दधा॑ति पु॒रीषं॑ वै
मध्य॑मात्म॒नः सा॒त्मान॑मेवाग्निं॑ चि॒नुते॑ सा॒त्माऽमु॑ष्मिन् लो॒के भ॑वति य
ए॒वं वैदै॑ता वा अ॒सप॑न्ना ना॒मेष्ट॑का य॒स्यैता॑ उप॒धी॑यन्ते – [] 24

5.3.5.2 - Padam

उत्तर॑तोऽभि॒प्रया॑यीत्युत्तर॑तः – अ॒भिप्र॑यायी । ज॒यति॑ । वज्रः॑ । वै ।
चतु॑श्चत्वारि॒ंश इति॑ चतुः-च॒त्वारि॒ंशः । वज्रः॑ । षोड॑शः । यत् ।
ए॒ते इति॑ । इष्ट॑के इति॑ । उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । जा॒तान् । च ।
ए॒व । ज॒निष्य॑माणान् । च । भ्रातृ॑व्यान् । प्र॒णुद्येति॑ प्र-नुद्य॑ । वज्र॑म् ।
अ॒नु । प्रेति॑ । ह॒रति॑ । स्तृ॒त्यै । पु॒रीष॑वतीमिति पु॒रीष-व॑तीम् । मध्यै॑ ।
उपेति॑ । दधा॑ति । पु॒रीष॑म् । वै । मध्य॑म् । आ॒त्मनः॑ । सा॒त्मान॑मिति
स – आ॒त्मान॑म् । ए॒व । अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । सा॒त्मेति॑ स – आ॒त्मा ।

अमुष्मिन् । लोके । भवति । यः । एवम् । वेद । एताः । वै ।

असपत्नाः । नाम । इष्टकाः । यस्य । एताः ।

उपधीयन्त इत्युप – धीयन्ते ॥ 24 (50)

5.3.5.3

नास्य सपत्नो भवति पशुर्वा एष यदग्निर्विराज उत्तमायां चित्यामुप
दधाति विराजमेवोत्तमां पशुषु दधाति तस्मात् पशुमानुत्तमां वाचं
वदति दशदशोप दधाति सवीर्यत्वायाऽक्ष्णयोप दधाति तस्मादक्ष्णया
पशवोऽङ्गानि प्रहरन्ति प्रतिष्ठित्यै यानि वै छन्दांसि सुवर्ग्याण्यासन्
तैर्देवाः सुवर्गं लोकमायन् तेनर्षयो – [] 25

5.3.5.3 - Padam

न । अस्य । सपत्नः । भवति । पशुः । वै । एषः । यत् । अग्निः ।
विराज इति वि – राजः । उत्तमायामित्युत् – तमायाम् । चित्याम् ।
उपेति । दधाति । विराजमिति वि – राजम् । एव । उत्तमायामित्युत् –
तमायाम् । पशुषु । दधाति । तस्मात् । पशुमानिति पशु – मान् ।
उत्तमायामित्युत् – तमायाम् । वाचम् । वदति । दशदशेति दश – दश ।

उ॒पेति॑ । द॒धाति॑ । स॒वीर्य॑त्वायेति॑ स॒वीर्य॑-त्वाय॑ । अ॒क्ष्णया॑ । उ॒पेति॑ ।
द॒धाति॑ । तस्मा॑त् । अ॒क्ष्णया॑ । प॒शवः॑ । अ॒ङ्गानि॑ । प्रेति॑ । ह॒रन्ति॑ ।
प्रति॑ष्ठित्या इति॑ प्रति॑ - स्थि॒त्यै । या॒नि । वै । छ॒न्दा॒सि ।
सु॒वर्ग्या॑णीति॑ सु॒वः - ग्या॑नि । आ॒सन् । तैः । दे॒वाः । सु॒वर्गमि॑ति॑
सु॒वः - गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । तेन॑ । ऋ॒षयः॑ । 25 (50)

5.3.5.4

ऽश्रा॒म्यन् ते॑ तपो॑ऽतप्यन्त॑ ता॒नि तप॑साऽप॒श्यन् तेभ्य॑ ए॒ता इष्ट॑का
नि॒रमि॑मतेवः॒ छन्दो॑ वरि॒वश्छ॒न्द इति॑ ता उपा॑दधत॒ ताभि॑र्वै ते सु॒वर्गं
लो॒कमा॑यन् यदे॒ता इष्ट॑का उपा॑दधाति॒ यान्ये॒व छ॒न्दा॒सि सु॒वर्ग्या॑णि
तैरे॒व यज॑मानः सु॒वर्गं लो॒कमे॑ति॒ यज्ञे॑न वै प्र॒जाप॑तिः
प्र॒जा अ॑सृजत॒ ताः स्तोम॑ भा॒गैरे॒वाऽसृ॑जत॒ यथ् - [] 26

5.3.5.4 - Padam

अ॒श्रा॒म्यन् । ते । तपः॑ । अ॒तप्य॑न्त । ता॒नि । तप॑सा । अ॒प॒श्यन् ।
तेभ्यः॑ । ए॒ताः । इष्ट॑काः । नि॒रिति॑ । अ॒मि॒मत॑ । ए॒वः । छ॒न्दः ।
वरि॑वः । छ॒न्दः । इति॑ । ताः । उ॒पेति॑ । अ॒दध॑त । ताभिः॑ । वै । ते ।

सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् । आयन् । यत् । एताः । इष्टकाः ।
उपदधातीत्युप – दधाति । यानि । एव । छन्दाँसि । सुवर्ग्याणीति
सुवः-ग्यानि । तैः । एव । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः – गम् ।
लोकम् । एति । यज्ञेन । वै । प्रजापतिरिति प्रजा – पतिः । प्रजा
इति प्र – जाः । असृजत । ताः । स्तोमभागैरिति स्तोम – भागैः ।
एव । असृजत । यत् । 26 (50)

5.3.5.5

स्तोम भागा उपदधाति प्रजा एव तद्-यजमानः सृजते बृहस्पतिर्वा
एतद्-यज्ञस्य तेजः समभरद्यथ् स्तोमभागा यथ् स्तोमभागा उपदधाति
सतेजसमेवाग्निं चिनुते बृहस्पतिर्वा एतां यज्ञस्य प्रतिष्ठामपश्यद्यथ्
स्तोमभागा यथ् स्तोमभागा उपदधाति यज्ञस्य प्रतिष्ठित्यै सप्तसप्तोप
दधाति सवीर्यत्वाय तिस्रो मध्ये प्रतिष्ठित्यै । 27

5.3.5.5 - Padam

स्तोमभागा इति स्तोम – भागाः । उपदधातीत्युप – दधाति । प्रजा
इति प्र – जाः । एव । तत् । यजमानः । सृजते । बृहस्पतिः ।

वै । ए॒तत् । य॒ज्ञस्य॑ । तेजः॑ । समि॑ति । अ॒भर॑त् । यत् । स्तोम॑भागा
इति॑ स्तोम॑ – भागाः॑ । यत् । स्तोम॑भागा इति॑ स्तोम॑ – भागाः॑ ।
उप॑दधातीत्युप॑ – दधा॑ति । स॒तेज॑समि॑ति स – तेज॑सम् । ए॒व ।
अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । बृ॒हस्प॑तिः । वै । ए॒ताम् । य॒ज्ञस्य॑ ।
प्रति॑ष्ठामि॑ति प्रति॑ – स्था॒म् । अ॒पश्य॑त् । यत् । स्तोम॑भागा इति॑
स्तोम॑ – भागाः॑ । यत् । स्तोम॑भागा इति॑ स्तोम॑ – भागाः॑ ।
उप॑दधातीत्युप॑ – दधा॑ति । य॒ज्ञस्य॑ । प्रति॑ष्ठित्या इति॑ प्रति॑-स्थि॒त्यै ।
स॒प्तस॒प्तेति॑ स॒प्त – स॒प्त । उपे॑ति । दधा॑ति । स॒वीर्य॑त्वायेति॑ स॒वीर्य॑
– त्वाय॑ । ति॒स्रः । म॒ध्ये । प्रति॑ष्ठित्या इति॑ प्रति॑ – स्थि॒त्यै । 27 (43)
(उत्तरतो॑ ध॒त्ते तस्मा॑ – दुप॑धी॒यन्त – ऋष॑यो – ऽसृ॒जत॑ यत् –
त्रि॒चत्वारि॑ंश॒च्च) (A5)

5.3.6.1

र॒श्मिरि॑त्ये॒वा ऽऽदि॑त्यम॒सृज॑त प्रेति॑रिति॒ धर्म॑मन्वि॒तिरिति॑ दि॒वः ।
सं॒धिरि॑त्यन्त॒रिक्षं॑ प्र॒तिधि॑रिति॒ पृथि॑वीं वि॒ष्टम्भ॑ इति॑ वृ॒ष्टिं

प्रवेत्य॑हर॒नुवे॒ति रा॒त्रिमु॒शिगि॒ति व॒सून् प्र॒केत॑ इति॒ रु॒द्रान्थ्
सु॒दीति॑रि॒त्यादि॒त्यानो॒ज इति॑ पि॒तृ॒स्तन्तु॑रिति॒ प्र॒जाः पृ॒तना॒षाडि॑ति
प॒शून् रे॒वदि॒त्यो-ष॑धी॒रभि॒जिद॑सि यु॒क्तग्रा॒वे - [] 28

5.3.6.1 - Padam

र॒श्मिः । इति॑ । ए॒व । आ॒दि॒त्यम् । अ॒सृज॑त । प्रेति॑रिति॒ प्र - इति॑ः ।
इति॑ । ध॒र्मम् । अ॒न्वि॒तिरि॒त्यनु॑ - इति॑ः । इति॑ । दि॒वम् । स॒न्धि॒रिति॑
सं - धिः । इति॑ । अ॒न्तरि॑क्षम् । प्र॒तिधि॑रिति॒ प्रति॑ - धिः । इति॑ ।
पृ॒थि॒वीम् । वि॒ष्टंभ॑ इति॒ वि - स्तं॑भः । इति॑ । वृ॒ष्टिम् । प्र॒वेति॑
प्र - वा । इति॑ । अ॒हः । अ॒नुवे॒त्यनु॑-वा । इति॑ । रा॒त्रिम् । उ॒शिक् ।
इति॑ । व॒सून् । प्र॒केत॑ इति॒ प्र - के॑तः । इति॑ । रु॒द्रान् ।
सु॒दीति॑रिति॒ सु-दी॑तिः । इति॑ । आ॒दि॒त्यान् । ओ॒जः । इति॑ । पि॒तृन् ।
तन्तुः॑ । इति॑ । प्र॒जा इति॑ प्र - जाः । पृ॒तना॒षाट् । इति॑ । प॒शून् ।
रे॒वत् । इति॑ । ओ॒षधीः॑ । अ॒भि॒जिदि॑त्यभि - जि॒त् । अ॒सि ।
यु॒क्तग्रा॒वेति॑ यु॒क्त - ग्रा॒वा । 28 (50)

5.3.6.2

–न्द्राय॑ त्वेन्द्रं॑ जि॒न्वेत्ये॒व दक्षि॑णतो॒ वज्रं॑ पर्यौ॑हदभिजित्यै॑ ताः प्र॒जा
अप॑प्राणा असृ॒जत॑ तास्वधि॑पतिरसीत्ये॒व प्रा॑णमदधा–द्यन्ते॑त्यपानं॑
सं॑सर्प इति॑ चक्षुर्वयो॒धा इति॑ श्रोत्रं॑ ताः प्र॒जाः प्रा॑णतीरपान॒तीः
पश्य॑न्तीः शृण्वती॑र्न मिथु॒नी अभ॑वन् तासु॑ त्रिवृ॒दसीत्ये॒व
मिथु॑नमदधात् ताः प्र॒जा मिथु॑नी – [] 29

5.3.6.2 - Padam

इन्द्राय॑ । त्वा । इन्द्रम्॑ । जिन्व । इति॑ । ए॒व । दक्षि॑णतः । वज्रम्॑ ।
परीति॑ । औहत् । अभिजित्या॑ इत्यभि – जित्यै॑ । ताः । प्र॒जा इति॑
प्र – जाः । अप॑प्राणा इत्यप – प्राणाः । असृ॒जत॑ । तासु॑ ।
अधि॑पतिरित्यधि–पतिः । असि॑ । इति॑ । ए॒व । प्रा॑णमिति॑ प्र–अनम् ।
अदधात् । यन्ता । इति॑ । अपान॑मित्यप – अनम् । सं॑सर्प इति॑
सं – सर्पः । इति॑ । चक्षुः॑ । वयो॒धा इति॑ वयः – धाः । इति॑ ।
श्रोत्रम्॑ । ताः । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । प्रा॑णतीरिति॑ प्र – अन॒तीः ।
अपान॑तीरित्यप – अन॒तीः । पश्य॑न्तीः । शृण्वतीः॑ । न । मिथु॑नी ।

अ॒भवन् । ता॒सु । त्रि॒वृ॒दि॒ति॒ त्रि॒ – वृ॒त् । अ॒सि॒ । इ॒ति॒ । ए॒व ।
मि॒थु॒नम् । अ॒द॒धा॒त् । ताः । प्र॒जा इ॒ति प्र॒-जाः । मि॒थु॒नी । 29 (50)

5.3.6.3

भ॒वन्ती॒र्न प्रा॒जाय॑न्त॒ ताः स॒ꣳरो॒हो॒ऽसि॒ नी॒रो॒हो॒ऽसी॒त्ये॒व प्रा॒ज्जन॑यत्
ताः प्र॒जाः प्र॒जा॒ता न प्र॒त्य॒ति॒ष्ठन् ता व॒सु॒को॒ऽसि॒ वेष॑श्चिर॒सि
व॒स्य॑ष्टि॒रसी॒त्ये॒वैषु॒ लो॒केषु॒ प्र॒त्य॒स्था॒पय॑द्यदाह व॒सु॒को॒ऽसि॒ वेष॑श्चिर॒सि
व॒स्य॑ष्टि॒रसी॒ति प्र॒जा ए॒व प्र॒जा॒ता ए॒षु लो॒केषु॒ प्र॒ति॒ष्ठा॒पय॑ति
सा॒त्मा॒ऽन्तरि॑क्ष॒ꣳ () रो॒हति॒ स॒प्रा॒णो॒ऽमु॒ष्मिन् लो॒के प्र॒ति ति॒ष्ठत्य॑व्य॒र्धु॒कः
प्रा॒णापा॑नाभ्यां भ॒वति॒ य ए॒वं वै॒द । 30

5.3.6.3 - Padam

भ॒वन्तीः । न । प्रे॒ति । अ॒जाय॑न्त॒ ताः । स॒ꣳरो॒ह इ॒ति सं – रो॒हः ।
अ॒सि॒ । नी॒रो॒ह इ॒ति निः – रो॒हः । अ॒सि॒ । इ॒ति॒ । ए॒व । प्रे॒ति ।
अ॒ज्जन॑यत् । ताः । प्र॒जा इ॒ति प्र – जाः । प्र॒जा॒ता इ॒ति प्र॒-जा॒ताः ।
न । प्र॒ती॒ति । अ॒ति॒ष्ठन् । ताः । व॒सु॒कः । अ॒सि॒ । वेष॑श्चिर॒सि
वेष॑-श्चिः । अ॒सि॒ । व॒स्य॑ष्टिः । अ॒सि॒ । इ॒ति॒ । ए॒व । ए॒षु । लो॒केषु॒ ।

प्र॒तीति॑ । अ॒स्थाप॑यत् । यत् । आ॒ह । व॒सु॒कः । अ॒सि । वे॒ष॒श्रि॒रिति॑
वे॒ष – श्रिः॑ । अ॒सि । व॒स्य॑ष्टिः । अ॒सि । इति॑ । प्र॒जा इति॑
प्र – जाः॑ । ए॒व । प्र॒जा॒ता इति॑ प्र – जा॒ताः । ए॒षु । लो॒केषु॑ ।
प्र॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति । सा॒त्मेति॑ स – आ॒त्मा । अ॒न्तरि॑क्षम् () ।
रो॒हति॑ । स॒प्रा॒ण इति॑ स – प्रा॒णः । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । प्र॒तीति॑ ।
ति॒ष्ठति॑ । अ॒व्य॒र्धुक॑ इत्य॒वि – अ॒र्धुकः॑ । प्रा॒णापा॑नाभ्यामिति॑
प्रा॒ण – अ॒पा॒नाभ्या॑म् ॥ भ॒वति॑ । यः । ए॒वम् । वे॒द । 30 (62)

(यु॒क्त॒ग्रा॒वा – प्र॒जा मि॑थु॒न्य – न्तरि॑क्षं – द्वा॒दश॑ च) (A6)

5.3.7.1

ना॒क॒स॒द्भिर्वै॑ दे॒वाः सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन् तन्ना॒क॒सदां॑ ना॒क॒सत्त्वं॑
यन्ना॒क॒सद॑ उप॒दधा॑ति ना॒क॒स॒द्भिरे॒व तद्-य॑ज॒मानः॑ सु॒वर्गं॑ लो॒कमे॑ति
सु॒वर्गो॑ वै लो॒को ना॒को य॒स्यै॒ता उप॑धी॒यन्ते॑ ना॒स्मा अ॒कं भ॑वति
य॒ज॒मा॒नाय॑तनं वै ना॒क॒सदो॑ यन्ना॒क॒सद॑ उप॒दधा॑त्या॒यत॑नमे॒व

तद्-यजमानः कुरुते पृष्ठानां वा एतत् तेजः संभृतं यन्नाकसदो
यन्नाकसद - [] 31

5.3.7.1 - Padam

नाकसद्भिरिति नाकसत् - भिः । वै । देवाः । सुवर्गमिति सुवः -
गम् । लोकम् । आयन् । तत् । नाकसदामिति नाक - सदाम् ।
नाकसत्त्वमिति नाकसत् - त्वम् । यत् । नाकसद इति
नाक - सदः । उपदधातीत्युप - दधाति । नाकसद्भिरिति नाकसत्
- भिः । एव । तत् । यजमानः । सुवर्गमिति सुवः-गम् । लोकम् ।
एति । सुवर्ग इति सुवः-गः । वै । लोकः । नाकः । यस्य । एताः ।
उपधीयन्त इत्युप - धीयन्ते । न । अस्मै । अकम् । भवति ।
यजमानायतनमिति यजमान - आयतनम् । वै । नाकसद इति
नाक - सदः । यत् । नाकसद इति नाक - सदः । उपदधातीत्युप
- दधाति । आयतनमित्या - यतनम् । एव । तत् । यजमानः ।
कुरुते । पृष्ठानाम् । वै । एतत् । तेजः । संभृतमिति सं - भृतम् ।

यत् । ना॒क॒स॒द इति॑ ना॒क – स॒दः । यत् ।

ना॒क॒स॒द इति॑ ना॒क – स॒दः । 31 (50)

5.3.7.2

उ॒प॒द॒धा॒ति पृ॒ष्ठा॒ना॒मे॒व ते॒जो॒ऽव रु॒न्धे प॒ञ्च॒चो॒डा उ॒प द॒धा॒त्य॒प्स॒र॒स॒

ए॒वैन॑मे॒ता भू॒ता अ॒मुष्मि॑न् लो॒क उ॒प शे॒रे॒ऽथो त॒नूपा॒नी॒रे॒वैता॑

य॒ज॒मा॒न॒स्य॒ यं द्वि॒ष्ट्यात् त॒मु॒प॒द॒ध॒द्ध्य॒या॒ये॒दे॒ता॒भ्य॒ ए॒वैनं॑ दे॒वता॑भ्य॒ आ

वृ॒श्च॒ति ता॒ज॒गा॒र्ति॒मा॒र्च्छ॒त्यु॒त्तरा॑ ना॒क॒स॒द्भ्य॒ उ॒प॒द॒धा॒ति यथा॑

जा॒या॒मा॒नी॒य गृ॒हेषु॑ नि॒षा॒द॒य॒ति ता॒दृ॒गे॒व तत् – [] 32

5.3.7.2 - Padam

उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॒प – द॒धा॒ति । पृ॒ष्ठा॒ना॒म् । ए॒व । ते॒जः । अ॒वे॒ति । रु॒न्धे ।

प॒ञ्च॒चो॒डा इति॑ प॒ञ्च – चो॒डाः । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति । अ॒प्स॒र॒सः ।

ए॒व । ए॒नम् । ए॒ताः । भू॒ताः । अ॒मुष्मि॑न् । लो॒के । उ॒पे॒ति । शे॒रे ।

अ॒थो इति॑ । त॒नूपा॒नी॒रिति॑ त॒नू – पा॒नीः । ए॒व । ए॒ताः । य॒ज॒मा॒न॒स्य ।

यम् । द्वि॒ष्ट्यात् । तम् । उ॒प॒द॒ध॒दित्यु॒प – द॒धत् । ध्या॒येत् । ए॒ता॒भ्यः ।

ए॒व । ए॒नम् । दे॒वता॑भ्यः । ए॒ति । वृ॒श्च॒ति । ता॒ज॒क् । आ॒र्ति॒म् । ए॒ति ।

ऋ॒च्छ॒ति । उत्त॑रा इत्यु॒त् – तराः॑ । ना॒क॒स॒द्भ्य॑ इति॒ ना॒क॒स॒त्-भ्यः॑ ।
उपे॑ति । द॒धा॒ति । यथा॑ । जा॒याम् । आ॒नी॒येत्या॑ – नी॒य । गृ॒हेषु॑ ।
निषा॑दयतीति॒ नि – सा॑दयति । ता॒दृक् । ए॒व । तत् । 32 (50)

5.3.7.3

पश्चा॑त् प्रा॒चीमु॒त्त॒मामु॑प द॒धा॒ति तस्मा॑त् पश्चा॑त् प्रा॒ची प॒त्न्यन्वा॑स्ते
स्वय॑मातृ॒ण्णां च॑ वि॒कर्णीं॑ चो॒त्त॒मे उप॑ द॒धा॒ति प्रा॒णो वै
स्वय॑मातृ॒ण्णाऽऽयु॑र्वि॒कर्णीं॑ प्रा॒णं चैवाऽऽ*यु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ ध॑त्ते
तस्मा॑त् प्रा॒णश्चाऽऽ*यु॑श्च प्रा॒णाना॑मु॒त्त॒मौ ना॒न्यामु॒त्तरा॑मिष्ट॒कामु॑प
द॒ध्याद्-य॒दन्या॑मु॒त्तरा॑-मिष्ट॒का-मु॒प॒द॒ध्यात् प॑शू॒नां – [] 33

5.3.7.3 - Padam

पश्चा॑त् । प्रा॒चीम् । उत्त॑मामित्यु॒त् – त॒माम् । उपे॑ति । द॒धा॒ति ।
तस्मा॑त् । पश्चा॑त् । प्रा॒ची । प॒त्नी । अ॒न्विति॑ । आ॒स्ते ।
स्वय॑मातृ॒ण्णामि॑ति स्वयं – आ॒तृ॒ण्णाम् । च । वि॒कर्णी॑मि॒ति
वि – क॒र्णीम् । च । उत्त॑मे इत्यु॒त् – त॒मे । उपे॑ति । द॒धा॒ति ।
प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । वै । स्वय॑मातृ॒ण्णेति॑ स्वयं – आ॒तृ॒ण्णा ।

आयुः॑ । वि॒कर्णी॑ति वि – कर्णी॑ । प्रा॒णमि॑ति प्र – अ॒नम् । च ।
 ए॒व । आ॒युः । च । प्रा॒णाना॑मि॒ति प्र – अ॒नाना॑म् । उ॒त्तमा॑वित्युत् –
 तमौ॑ । ध॒त्ते । तस्मा॑त् । प्रा॒ण इति॑ प्र – अ॒नः । च । आ॒युः । च ।
 प्रा॒णाना॑मि॒ति प्र – अ॒नाना॑म् । उ॒त्तमा॑वित्युत् – तमौ॑ । न । अ॒न्याम् ।
 उ॒त्तरा॑मित्युत् – त॒राम् । इष्ट॑काम् । उ॒पेति॑ । द॒ध्यात् । यत् । अ॒न्याम् ।
 उ॒त्तरा॑मित्युत् – त॒राम् । इष्ट॑काम् । उ॒पद॑ध्यादित्युप – द॒ध्यात् ।

प॒शूनाम् । 33 (50)

5.3.7.4

च यज॑मानस्य च प्रा॒णं चाऽऽ*यु॑श्चापि द॒ध्यात् तस्मान्ना–
 न्यो॒त्तरे॑ष्टकोप॒धेया॑ स्वय॑मातृ॒ण्णामु॑प द॒धात्य॑सौ वै स्वय॑मातृ॒ण्णा–
 ऽमू॒मेवो॑प ध॒त्ते ऽश्च॑मुप घ्रापयति प्रा॒णमे॒वास्यां॑ द॒धात्य॑थो प्राजाप॒त्यो
 वा अ॒श्वः प्र॒जाप॑तिनैवाग्निं चि॒नुते॑ स्वय॑मातृ॒ण्णा भ॑वति
 प्रा॒णाना॑मु॒त्सृष्ट्या॑ अथो सु॒वर्ग॑स्य लो॒कस्याऽनु॑ख्यात्या ए॒षा वै ()
 दे॒वानां॑ वि॒क्रान्ति॑र्यद्–वि॒कर्णी॑ यद्–वि॒कर्णी॑मु॒पद॑धाति दे॒वाना॑मे॒व

विक्रान्ति॑मनु॑ विक्र॑मत॑ उत्तर॑त उप॑दधाति॑ तस्मा॑दुत्तर॑त उप॑चारोऽग्नि॑
वा॒युमती॑ भवति॑ समिद्ध्यै॑ । 34

5.3.7.4 - Padam

च । यज॑मानस्य । च । प्रा॑णमिति॑ प्र – अन॑म् । च । आयुः॑ । च ।
अपी॑ति । द॒ध्यात् । तस्मा॑त् । न । अ॒न्या । उत्त॑रेत्युत्-तरा । इष्ट॑का ।
उप॑धेयेत्युप – धेया॑ । स्वय॑मातृ॒ण्णामिति॑ स्वयं – आतृ॑ण्णाम् ।
उपे॑ति । द॒धाति॑ । असौ॑ । वै । स्वय॑मातृ॒ण्णेति॑ स्वयं – आतृ॑ण्णा ।
अमू॑म् । ए॒व । उपे॑ति । ध॒त्ते । अश्व॑म् । उपे॑ति । घ्रा॒पयति॑ । प्रा॑णमिति॑
प्र – अन॑म् । ए॒व । अस्या॑म् । द॒धाति॑ । अथो॑ इति॑ । प्रा॒जाप॑त्य इति॑
प्रा॒जा – प॑त्यः । वै । अश्वः॑ । प्र॒जाप॑तिनेति॑ प्र॒जा – प॑तिना । ए॒व ।
अ॒ग्निम् । चि॒नुते॑ । स्वय॑मातृ॒ण्णेति॑ स्वयं – आतृ॑ण्णा । भव॑ति ।
प्रा॒णाना॑मिति॑ प्र – अना॑नाम् । उ॒थ्सृ॑ष्ट्या इत्युत् – सृ॑ष्ट्यै । अथो॑
इति॑ । सु॒वर्ग॑स्येति॑ सु॒वः – ग॑स्य । लो॒कस्य॑ । अनु॑ख्यात्या इत्यनु –
ख्या॑त्यै । ए॒षा । वै () । दे॒वाना॑म् । वि॒क्रान्ति॑रिति॑ वि – क्रा॑न्तिः ।

यत् । वि॒कर्णी॑ति वि – क॒र्णी । यत् । वि॒कर्णी॑मिति वि – क॒र्णीम् ।
उप॒दधा॑तीत्युप – दधा॑ति । दे॒वाना॑म् । ए॒व । वि॒क्रान्ति॑मिति
वि – क्रा॒न्तिम् । अनु॑ । वी॒ति । क्र॒मते॑ । उत्त॒रत॑ इत्युत् – त॒रतः॑ ।
उपे॑ति । दधा॑ति । तस्मा॑त् । उत्त॒रत॑ उप॒चार॑ इत्युत्त॒रतः॑ – उप॒चारः॑ ।
अ॒ग्निः । वा॒युम॑तीति वा॒यु – म॒ती । भ॒वति॑ । समि॑द्ध्य॒ इति॑
सं – इ॒द्ध्यै । 34 (72) (संभृ॑तं य॒न्नाक॑सदो य॒न्नाक॑सद – स्तत् –
प॒शूना॑ – मेषा॑ वै – द्वावि॑ंशतिश्च) (A7)

5.3.8.1

छन्दा॑स्युप दधा॑ति प॒शवो॑ वै छन्दा॑सि प॒शूने॑वाव रुन्धे
छन्दा॑सि वै दे॒वानां॑ वा॒मं प॒शवो॑ वा॒ममे॑व प॒शून॑व रुन्ध
ए॒ता ह॑ वै य॒ज्ञसे॑न-श्चै॒त्रिया॑यण-श्चि॒तिं वि॑दां च॒कार॑ तया॒ वै स
प॒शून॑वा॒रुन्ध॑ यदे॒तामु॑प॒दधा॑ति प॒शूने॑वाव रुन्धे गा॒यत्रीः॑ पु॒रस्ता॑दुप
दधा॑ति ते॒जो वै गा॒यत्री॑ ते॒ज ए॒व- [] 35

5.3.8.1 - Padam

छन्दा॑सि । उपेति॑ । दधाति॑ । पशवः॑ । वै । छन्दा॑सि । पशून् ।
एव । अवेति॑ । रुन्धे॑ । छन्दा॑सि । वै । देवाना॑म् । वामम् ।
पशवः॑ । वामम् । एव । पशून् । अवेति॑ । रुन्धे॑ । एताम् । ह । वै ।
यज्ञसे॑न इति यज्ञ - सेनः । चैत्रिया॑यणः । चिति॑म् । विदाम् ।
चकार॑ । तया॑ । वै । सः । पशून् । अवेति॑ । अरुन्धे॑ । यत् । एताम् ।
उप॑दधातीत्युप - दधाति॑ । पशून् । एव । अवेति॑ । रुन्धे॑ । गायत्रीः ।
पुरस्ता॑त् । उपेति॑ । दधाति॑ । तेजः॑ । वै । गायत्री । तेजः॑ ।

एव । 35 (50)

5.3.8.2

मुख॑तो धत्ते मूर्ध॑न्वती॑र्भवन्ति मूर्धा॑नमेवैनं॑ समाना॑नां करोति
त्रिष्टु॑भ उप॑ दधातीन्द्रि॒यं वै त्रिष्टु॑गिन्द्रि॒यमेव मध्य॑तो धत्ते जग॑तीरुप॑
दधाति॑ जाग॑ता वै पशवः॑ पशू॑नेवाव रुन्धे॑ ऽनुष्टु॑भ उप॑ दधाति प्रा॒णा
वा अनु॑ष्टुप् प्रा॒णानामु॑त्सृष्ट्यै बृ॒हती॑रुष्णिहाः पङ्की॑रक्षरपङ्की॑रिति
विषु॑रूपाणि छन्दा॑स्युप॑ दधाति विषु॑रूपा वै पशवः॑ पशवः॑- [] 36

5.3.8.2 - Padam

मु॒ख॒तः । ध॒त्ते । मूर्ध॑न्वतीरिति॑ मूर्ध॑न् - वतीः॑ । भव॑न्ति । मूर्धा॑नम् ।
ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रो॒ति । त्रि॒ष्टु॒भः । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति ।
इ॒न्द्रि॒यम् । वै । त्रि॒ष्टु॒क् । इ॒न्द्रि॒यम् । ए॒व । म॒ध्य॒तः । ध॒त्ते । ज॒ग॒तीः ।
उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति । जा॒ग॒ताः । वै । प॒श॒वः । प॒शून् । ए॒व । अ॒वे॒ति ।
रु॒न्धे । अ॒नु॒ष्टु॒भ इत्य॑नु - स्तु॒भः । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति । प्रा॒णा इति॑
प्र - अ॒नाः । वै । अ॒नु॒ष्टु॒बि॒त्य॑नु - स्तु॒प् । प्रा॒णा॒ना॒मि॒ति
प्र - अ॒ना॒ना॒म् । उ॒थ्सृ॑ष्ट्या इत्यु॒त् - सृ॑ष्ट्यै । बृ॒ह॒तीः । उ॒ष्णि॒हाः ।
प॒ङ्गीः । अ॒क्ष॒र॒प॒ङ्गी॒रि॒त्य॑क्षर - प॒ङ्गीः । इति॑ ।
वि॒षु॒रू॒पा॒णी॒ति॑ वि॒षु - रू॒पा॒णि । छ॒न्दा॑सि । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति ।
वि॒षु॒रू॒पा इति॑ वि॒षु - रू॒पाः । वै । प॒श॒वः । प॒श॒वः । 36 (50)

5.3.8.3

-छ॒न्दा॑सि वि॒षु॒रू॒पा॒ने॒व प॒शू॒न॒व रु॒न्धे वि॒षु॒रू॒प॒म॒स्य॑ गृ॒हे
दृ॒श्य॒ते॒ य॒स्यै॒ता उ॒प॒धी॒य॒न्ते॒ य उ॒ चै॒ना ए॒वं वै॒दाऽ*ति॑च्छ॒न्द॒स॒मु॒प
द॒धा॒त्य॒ति॑च्छ॒न्दा वै॒ सर्वा॑णि छ॒न्दा॑सि॒ सर्वे॑भि॒रे॒वैनं॑ छ॒न्दो॑भिश्चिनु॒ते

व॒र्ष्म वा ए॒षा छ॒न्दा॒सां य॑दति॒च्छन्दा॑ यदति॒च्छन्दा॑स-मु॒प॒द॒धा॒ति
व॒र्ष्मै॒वैन॒॑ समा॒नानां॑ करोति द्वि॒प॒दा उप॑ दधाति द्वि॒पाद्-य॑ज॒मानः॑
() प्र॒ति॒ष्ठि॒त्यै । 37

5.3.8.3 - Padam

छ॒न्दा॒सि॑ । वि॒षु॒रूपा॑निति वि॒षु - रू॒पा॒न् । ए॒व । प॒शून् । अ॒वे॒ति ।
रु॒न्धे । वि॒षु॒रूप॑मिति वि॒षु-रू॒प॒म् । अ॒स्य । गृ॒हे । दृ॒श्य॒ते । य॒स्य ।
ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त॑ इत्यु॒प - धी॒यन्ते॑ । यः । उ । च । ए॒नाः । ए॒वम् ।
वे॒द । अ॒ति॒च्छ॒न्दा॒समि॒त्यति॑ - छ॒न्दा॒स॒म् । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति ।
अ॒ति॒च्छ॒न्दा॒ इत्य॑ति - छ॒न्दाः॑ । वै । स॒र्वा॒णि । छ॒न्दा॒सि॑ । स॒र्वे॒भिः ।
ए॒व । ए॒नम् । छ॒न्दा॒भिरि॑ति छ॒न्दाः-भिः॑ । चि॒नु॒ते । व॒र्ष्म । वै । ए॒षा ।
छ॒न्दा॒साम् । यत् । अ॒ति॒च्छ॒न्दा॒ इत्य॑ति - छ॒न्दाः॑ । यत् ।
अ॒ति॒च्छ॒न्दा॒समि॒त्यति॑ - छ॒न्दा॒स॒म् । उ॒प॒द॒धा॒तीत्यु॒प - द॒धा॒ति । व॒र्ष्म ।
ए॒व । ए॒नम् । स॒मा॒ना॒नाम् । क॒रो॒ति । द्वि॒प॒दा इति॑ द्वि - प॒दाः॑ ।
उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति । द्वि॒पा॒दिति॑ द्वि - पा॒त् । य॑ज॒मानः॑ () ।

प्रतिष्ठित्या इति प्रति – स्थित्यै । 37 (51)

(तेज एव – पशवः पशवो – यजमान – एकञ्च) (A8)

5.3.9.1

सर्वा॑भ्यो॒ वै दे॒वता॑भ्योऽग्नि॑श्ची॒यते॑ यत् स॒युजो॑ नोप॑दध्याद् दे॒वता॑
अस्या॑ग्निं वृ॒ञ्जीरन्॑ यत् स॒युज॑ उप॒दधा॑त्यात्म॒नैवैनं॑ स॒युजं॑ चिनुते
नाग्नि॑ना व्य॒ध्यते॑ऽथो यथा पु॒रुषः॑ स्ना॒वभिः॑ संत॑त ए॒वमे॒वैता॑भिर॒ग्निः
संत॑तो ऽग्नि॒ना वै दे॒वाः सु॒वर्गं॑ लो॒कमा॑यन् ता अ॒मूः कृ॑त्तिका
अभवन्॑ यस्यै॒ता उप॑ धी॒यन्ते॑ सु॒वर्गमे॒व – [] 38

5.3.9.1 - Padam

सर्वा॑भ्यः । वै । दे॒वता॑भ्यः । अ॒ग्निः । ची॒यते॑ । यत् । स॒युज॑ इति
स – युजः॑ । न । उप॒दध्या॑दित्युप – दध्यात् । दे॒वताः॑ । अ॒स्य ।
अ॒ग्निम् । वृ॒ञ्जीरन् । यत् । स॒युज॑ इति स – युजः॑ ।
उप॒दधा॑तीत्युप – दधाति । आ॒त्मना॑ । ए॒व । ए॒नम् । स॒युज॑मिति
स-युज॑म् । चिनुते॑ । न । अ॒ग्निना॑ । वी॒ति । ऋ॒ध्यते॑ । अथो॑ इति ।

यथा॑ । पुरु॑षः । स्ना॑व॒भि॒रिति॑ स्ना॑व – भिः॑ । सं॒त॒त इति॑ सं-त॒तः ।
ए॒वम् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । अ॒ग्निः । सं॒त॒त इति॑ सं-त॒तः । अ॒ग्निना॑ ।
वै । दे॒वाः । सु॒वर्ग॑मिति॑ सु॒वः – गम् । लो॒कम् । आ॒यन् । ताः ।
अ॒मूः । कृ॒त्तिकाः॑ । अ॒भ॒वन् । य॒स्य । ए॒ताः । उ॒प॒धी॒यन्त
इ॒त्युप॑ – धी॒यन्ते॑ । सु॒वर्ग॑मिति॑ सु॒वः – गम् । ए॒व । 38 (50)

5.3.9.2

लो॒कमे॑ति ग॒च्छति॑ प्र॒का॒शं चि॒त्रमे॒व भ॑वति मण॒डले॑ष्ट॒का उप॑ दधा॒तीमे॒
वै लो॒का मण॑डले॒ष्ट॒का इ॒मे ख॒लु वै लो॒का दे॒वपु॒रा दे॒वपु॒रा ए॒व
प्र॒वि॒शति॑ नाऽऽ*ति॒मा॒र्च्छत्य॑ग्निं चि॒क्या॒नो वि॒श्वज्यो॑तिष॒ उप॑
दधा॒तीमा॒नेवै॒ताभि॑-लो॒कान् ज्यो॑तिष्म॒तः कुरु॑तेऽथो॑ प्रा॒णाने॒वैता॑
यज॑मानस्य दा॒ध्रत्ये॒ता वै दे॒वताः॑ सु॒वर्ग्या॑स्ता ए॒वा- () -न्वा॒रभ्य॑
सु॒वर्गं लो॒कमे॑ति । 39

5.3.9.2 - Padam

लो॒कम् । ए॒ति । ग॒च्छति॑ । प्र॒का॒शमि॑ति॒ प्र-का॒शम् । चि॒त्रम् । ए॒व ।
भ॑वति । मण॒डले॑ष्ट॒का इति॑ मण॒डल – इ॒ष्ट॒काः । उ॒पेति॑ । दधा॒ति ।

इ॒मे । वै । लो॒काः । म॒ण्ड॒ले॒ष्ट॒का इति॑ म॒ण्ड॒ल – इ॒ष्ट॒काः । इ॒मे ।
ख॒लु । वै । लो॒काः । दे॒व॒पु॒रा इति॑ दे॒व-पु॒राः । दे॒व॒पु॒रा इति॑-पु॒राः ।
ए॒व । प्रेति॑ । वि॒श॒ति । न । आ॒र्ति॒म् । ए॒ति । ऋ॒च्छ॒ति । अ॒ग्नि॒म् ।
चि॒क्या॒नः । वि॒श्व॒ज्यो॒तिष॑ इति॑ वि॒श्व – ज्यो॒तिषः॑ । उ॒पे॒ति । द॒धा॒ति ।
इ॒मा॒न् । ए॒व । ए॒ताभिः॑ । लो॒का॒न् । ज्यो॒तिष्म॑तः । कु॒रु॒ते । अ॒थो
इति॑ । प्रा॒णानि॑ति प्र – अ॒ना॒न् । ए॒व । ए॒ताः । य॒ज॒मा॒नस्य॑ । दा॒ध॒ति ।
ए॒ताः । वै । दे॒वताः॑ । सु॒व॒र्ग्या इति॑ सु॒वः – ग्याः॑ । ताः । ए॒व () ।
अ॒न्वा॒र॒भ्ये॒त्यनु॑ – आ॒र॒भ्य । सु॒व॒र्गमि॑ति सु॒वः – ग॒म् । लो॒क॒म् ।
ए॒ति । 39 (54) (सु॒व॒र्गमे॒व – ता ए॒व – च॒त्वारि॑ च) (A9)

5.3.10.1

वृ॒ष्टि॒सनी॑रु॒प द॒धा॒ति वृ॒ष्टि॒मे॒वा॒व रु॒न्धे यदे॑क॒धोप॑द॒ध्यादे॑क॒मृ॒तुं
व॒र्षे॒दनु॑प॒रि॒हार॑ꣳ सा॒द॒य॒ति तस्मा॑त् सर्वा॑नृ॒तून् व॒र्ष॒ति पु॒रो॒वा॒त॒सनि॑-
र॒सी॒त्या॒है॒तद्वै॑ वृ॒ष्ट्यै॑ रू॒पꣳ रू॒पे॒णै॒व वृ॒ष्टि॒म॒व रु॒न्धे सँ॒या॒नी॒भिर्वै॑ दे॒वा
इ॒मा॒न् लो॒का॒न्थ् स॒म॒यु॒स्तथ् सँ॒या॒नी॒नाꣳ सँ॒या॒नि॒त्वं यथ्

सँ॒या॒नी॒रु॒प॒द॒धा॒ति॒ य॒था॒ऽप्सु॒ ना॒वा॒ सँ॒या॒त्ये॒व॒–[] 40

5.3.10.1 - Padam

वृ॒ष्टि॒स॒नी॒रि॒ति॒ वृ॒ष्टि॒ – स॒नीः॑ । उ॒पे॒ति॒ । द॒धा॒ति॒ । वृ॒ष्टि॒म् । ए॒व ।
अ॒वे॒ति॒ । रु॒न्धे॑ । य॒त् । ए॒क॒धे॒त्ये॒क॒ – धा॑ । उ॒प॒द॒ध्या॒दि॒त्यु॒प॒
– द॒ध्या॒त् । ए॒क॒म् । ऋ॒तु॒म् । व॒र्षे॑त् । अ॒नु॒प॒रि॒हा॒र॒मि॒त्य॒नु॒ –
प॒रि॒हा॒र॒म् । सा॒द॒य॒ति॒ । त॒स्मा॒त् । स॒र्वान्॑ । ऋ॒तून् । व॒र्ष॒ति॒ ।
पु॒रो॒वा॒त॒स॒नि॒रि॒ति॒ पु॒रो॒वा॒त॒ – स॒निः॑ । अ॒सि॒ । इ॒ति॒ । ह॒ । ए॒त॒त् । वै ।
वृ॒ष्ट्यै॑ । रू॒प॒म् । रू॒पे॒ण॑ । ए॒व । वृ॒ष्टि॒म् । अ॒वे॒ति॒ । रु॒न्धे॑ ।
सँ॒या॒नी॒भि॒रि॒ति॒ सं॒ – या॒नी॒भिः॑ । वै । दे॒वाः॑ । इ॒मान् । लो॒कान् ।
स॒मि॒ति॒ । अ॒युः॑ । त॒त् । सँ॒या॒नी॒ना॒मि॒ति॒ सं॒ – या॒नी॒नाम् ।
सँ॒या॒नि॒त्व॒मि॒ति॒ सँ॒या॒नि॒ – त्व॒म् । य॒त् । सँ॒या॒नी॒रि॒ति॒ सं॒ – या॒नीः॑ ।
उ॒प॒द॒धा॒ती॒त्यु॒प॒ – द॒धा॒ति॒ । य॒था॑ । अ॒प्सि॒स्व॒त्य॒प् – सु॑ । ना॒वा ।
सँ॒या॒ती॒ति॒ सं॒ – या॒ति॒ । ए॒वम् । 40 (50)

5.3.10.2

–मे॒वैताभि॑ र्यज॑मान॒ इ॒मान् लो॒कान्त्सं॑ या॒ति प्ल॒वो वा ए॒षोऽग्ने॑र्यथ्
सं॒यानी॑र्यथ् सं॒यानी॑रुप॒दधा॑ति प्ल॒वमे॒वैतम॑ग्नय॒ उप॑दधात्युत
यस्यै॒तासूप॑हिता॒स्वापोऽग्नि॑र्हर॒न्त्यह॑त ए॒वास्या॒ग्निरा॑दित्येष्टका॒ उप॑
दधा॒त्यादि॒त्या वा ए॒तं भू॒त्यै प्र॑ति॒नुद॑न्ते योऽलं॒ भू॒त्यै सन् भू॒तिं न
प्राप्नो॑त्यादि॒त्या– [] 41

5.3.10.2 - Padam

ए॒व । ए॒ताभिः॑ । यज॑मानः । इ॒मान् । लो॒कान् । समि॑ति । या॒ति ।
प्ल॒वः । वै । ए॒षः । अ॒ग्नेः । यत् । सं॒यानी॑रिति सं – या॒नीः । यत् ।
सं॒यानी॑रिति सं – या॒नीः । उप॑दधातीत्युप–दधा॑ति । प्ल॒वम् । ए॒व ।
ए॒तम् । अ॒ग्नये॑ । उपे॑ति । दधा॑ति । उ॒त । यस्य॑ । ए॒तासु॑ ।
उप॑हिता॒स्वित्युप॑ – हिता॒सु । आपः॑ । अ॒ग्निम् । हर॑न्ति । अ॒हतः॑ ।
ए॒व । अ॒स्य । अ॒ग्निः । आ॒दि॒त्येष्ट॑का इत्यादि॒त्य – इष्ट॑काः ।
उपे॑ति । दधा॑ति । आ॒दि॒त्याः । वै । ए॒तम् । भू॒त्यै । प्र॑तीति । नु॒दन्ते॑ ।
यः । अ॒लम् । भू॒त्यै । सन् । भू॒तिम् । न ।

प्राप्नोतीति॑ प्र – आप्नोति॑ । आदित्याः । 41 (50)

5.3.10.3

ए॒वैनं॑ भूतिं॑ गमयन्त्यसौ॑ वा ए॒तस्याऽऽ॑दि॒त्यो रुच॑मा द॒त्ते योऽग्निं॑
चि॒त्वा न रोच॑ते यदादि॒त्येष्ट॑का उप॒दधा॑त्यसावे-वास्मिन्नादि॒त्यो रुचं॑
दधा॑ति यथाऽसौ॑ दे॒वानां॑ रोच॑त ए॒वमे॒वैष म॑नु॒ष्याणां॑ रोच॑ते
घृ॒तेष्ट॑का उप॒ दधा॑त्येतद्वा अ॒ग्नेः प्रि॒यं धाम॑ यद्-घृ॒तं प्रि॒येणै॒वैनं॑
धा॒म्ना सम॑र्धयत्य- [] 42

5.3.10.3 - Padam

ए॒व । ए॒नम् । भू॒तिम् । ग॒मय॑न्ति । अ॒सौ । वै । ए॒तस्य॑ । आ॒दि॒त्यः ।
रुच॑म् । ए॒ति । द॒त्ते । यः । अ॒ग्निम् । चि॒त्वा । न । रोच॑ते । यत् ।
आ॒दि॒त्येष्ट॑का इत्यादि॒त्य - इष्ट॑काः । उप॒दधा॑तीत्युप - दधा॑ति ।
अ॒सौ । ए॒व । अ॒स्मिन् । आ॒दि॒त्यः । रुच॑म् । दधा॑ति ।
यथा॑ । अ॒सौ । दे॒वानां॑ । रोच॑ते । ए॒वम् । ए॒व । ए॒षः । म॑नु॒ष्याणां॑ ।
रोच॑ते । घृ॒तेष्ट॑का इति॑ घृ॒त - इष्ट॑काः । उपे॑ति । दधा॑ति । ए॒तत् । वै ।
अ॒ग्नेः । प्रि॒यम् । धाम॑ । यत् । घृ॒तम् । प्रि॒येण॑ । ए॒व । ए॒नम् ।

धाम्ना॑ । समिति॑ । अ॒र्धयति॑ । 42 (50)

5.3.10.4

अथो॑ तेजसा॑ ऽनुपरिहार॑ सादय॑-त्यपरिवर्ग॑-मेवास्मिन् तेजो॑ दधाति
प्रजापतिर॑ग्निमचिनुत॑ स यशसा॑ व्या॒र्ध्यत॑ स एता॑ यशोदा॑ अपश्यत्
ता उपाधत्त॑ ताभिर्वै॑ स यश॑ आत्मन्नधत्त॑ यद्यशोदा॑ उपदधाति॑ यश॑
एव ताभिर्यजमान॑ आत्मन् धत्ते॑ पञ्चोप॑ दधाति॑ पाङ्क्तुः॑ पुरुषो॑
यावानेव॑ पुरुषस्तस्मिन् यशो॑ दधाति॑ । 43

5.3.10.4 - Padam

अथो॑ इति॑ । तेजसा॑ । अनुपरिहार॑मित्यनु॑ - परिहार॑म् । सादयति॑ ।
अपरिवर्ग॑मित्यपरि॑ - वर्गम् । एव । अस्मिन् । तेजः॑ । दधाति॑ ।
प्रजापतिरिति॑ प्रजा॑ - पतिः॑ । अग्निम् । अचिनुत॑ । सः । यशसा॑ ।
वीति॑ । आ॒र्ध्यत॑ । सः । एताः॑ । यशोदा॑ इति॑ यशः॑ - दाः ।
अपश्यत् । ताः । उपेति॑ । अधत्त॑ । ताभिः॑ । वै । सः । यशः॑ ।
आत्मन् । अधत्त॑ । यत् । यशोदा॑ इति॑ यशः॑ - दाः । उपदधातीत्युप॑
- दधाति॑ । यशः॑ । एव । ताभिः॑ । यजमानः॑ । आत्मन् । धत्ते॑ ।

पञ्च॑ । उपे॑ति । द॒धा॒ति । पा॒ङ्कः॑ । पु॒रु॒षः॑ । या॒वा॒न् । ए॒व । पु॒रु॒षः॑ ।
तस्मि॑न् । यशः॑ । द॒धा॒ति । 43 (49)

(ए॒वं – प्रा॒प्नो॒त्यादि॒त्या – अ॒र्धय॑त्ये – का॒न्न प॑ञ्चा॒शच्च॑) (A10)

5.3.11.1

दे॒वा॒सु॒राः सँ॑य॒त्ता आ॒सन् क॑नी॒याऽसो॑ दे॒वा आ॒सन्
भू॒याऽसो॑ऽसु॒रास्ते दे॒वा ए॒ता इ॑ष्ट॒का अ॒पश्य॑न् ता उ॒पा॒दध॑त
भू॒यस्कृ॑द॒सीत्ये॒व भू॒याऽसो॑ऽभ॒वन् व॒नस्प॑ति॒भि-रो॑ष॒धीभि॑-
र्व॒रिव॑स्कृ॒दसी॒ती-मा॑म॒जय॑न् प्रा॒च्यसी॒ति प्रा॒चीं दि॑श॒मज॑यन् नू॒र्ध्वा
ऽसी॒त्यमू॑म॒जय॑न्-न॒न्तरि॑क्ष॒सद॑स्य॒न्तरि॑क्षे सी॒देत्य॑-न्त॒रिक्ष॑म॒जय॑न् ततो॑
दे॒वा अ॑भवन् -[] 44

5.3.11.1 - Padam

दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व-अ॒सु॒राः । सँ॑य॒त्ता इति॑ सं – य॒त्ताः । आ॒सन् ।
क॑नी॒याऽसः॑ । दे॒वाः । आ॒सन् । भू॒याऽसः॑ । अ॒सु॒राः । ते । दे॒वाः ।
ए॒ताः । इ॑ष्ट॒काः । अ॒पश्य॑न् । ताः । उपे॑ति । अ॒दध॑त । भू॒यस्कृ॑दि॒ति
भू॒यः – कृ॑त् । अ॒सि । इति॑ । ए॒व । भू॒याऽसः॑ । अ॒भव॑न् ।

वनस्पति॑भिरिति॑ वनस्पति॑ – भिः॑ । ओष॑धीभिरित्योष॑धि – भिः॑ ।
वरिव॑स्कृदिति॑ वरिवः॑ – कृत् । असि॑ । इति॑ । इमाम् । अजयन् ।
प्राची॑ । असि॑ । इति॑ । प्राची॑म् । दिश॑म् । अजयन् । ऊर्ध्वा॑ ।
असि॑ । इति॑ । अमूम् । अजयन् । अन्तरिक्ष॑सदित्यन्तरिक्ष॑ – सत् ।
असि॑ । अन्तरिक्षे॑ । सीद॑ । इति॑ । अन्तरिक्षम् । अजयन् । ततः॑ ।
देवाः॑ । अभवन् । 44 (50)

5.3.11.2

परा॑ऽसुरा यस्यै॑ता उप॑धीयन्ते भूया॑नेव भवत्य॑भीमान् लो॑कान् जयति॑
भवत्या॑त्मना परा॑ऽस्य भ्रातृ॑व्यो भवत्य॑प्सुषदसि॑ श्येन॑सदसीत्या॑हैतद्वा
अग्ने॑ रूप॑ꣳ रूपेणै॑वाग्निमव॑ रुन्धे पृथि॑व्यास्त्वा द्रवि॑णे सादयामी॑ –
त्याहे॑मानेवैताभि॑-लो॒कान् द्रवि॑णावतः कुरु॑त आयु॑ष्या उप॑

दधा॑त्यायुरेवा- [] 45

5.3.11.2 - Padam

परेति॑ । असुराः॑ । यस्य॑ । एताः॑ । उप॑धीयन्त इत्युप॑ – धीयन्ते॑ ।
भूयान् । एव । भवति॑ । अभीति॑ । इमान् । लोकान् । जयति॑ ।

भवति । आत्मना ॥ परेति । अस्य । भ्रातृव्यः । भवति ।
 अप्सुषदित्यप्सु – सत् । असि । श्येनसदिति श्येन – सत् ।
 असि । इति । आह । एतत् । वै । अग्नेः । रूपम् । रूपेण । एव ।
 अग्निम् । अवेति । रुन्धे । पृथिव्याः । त्वा । द्रविणे । सादयामि ।
 इति । आह । इमान् । एव । एताभिः । लोकान् ।
 द्रविणावत इति द्रविण – वतः । कुरुते । आयुष्याः । उपेति ।
 दधाति । आयुः । एव । 45 (50)

5.3.11.3

–स्मिन् दधात्यग्ने यत्ते परं हन्नामेत्याहैतद्वा अग्नेः प्रियं धाम
 प्रियमेवास्य धामोपाऽऽप्नोति तावेहि स रभावहा इत्याह व्यैवैनेन
 परि धत्ते पाञ्चजन्येष्वप्येध्यग्न इत्याहैष वा अग्निः पाञ्चजन्यो यः
 पञ्चचितीक-स्तस्मादेवमाहर्तव्या उप () दधात्येतद्वा ऋतूनां प्रियं
 धाम यदृतव्या ऋतूनामेव प्रियं धामाव रुन्धे सुमेक इत्याह
 सँवथ्सरो वै सुमेकः सँवथ्सरस्यैव प्रियं धामोपाऽऽप्नोति । 46

5.3.11.3 - Padam

अ॒स्मिन् । द॒धा॒ति॒ । अ॒ग्ने॑ । यत् । ते । प॒रम् । ह॒त् । ना॒म॒ । इति॑ ।
आ॒ह॒ । ए॒तत् । वै । अ॒ग्नेः॑ । प्रि॒यम् । धा॒म॒ । प्रि॒यम् । ए॒व । अ॒स्य॒ ।
धा॒म॒ । उ॒पेति॑ । आ॒प्नो॑ति । तौ । ए॒ति॑ । इ॒हि॒ । स॒मि॒ति॑ । र॒भा॒व॒है॑ ।
इति॑ । आ॒ह॒ । वी॒ति॑ । ए॒व । ए॒ने॒न॒ । प॒री॒ति॑ । ध॒त्ते॒ ।
पा॒ञ्च॒ज॒न्ये॒ष्विति॑ पा॒ञ्च॒ – ज॒न्ये॒षु॒ । अ॒पी॒ति॑ । ए॒धि॒ । अ॒ग्ने॑ । इति॑ ।
आ॒ह॒ । ए॒षः॒ । वै । अ॒ग्निः॑ । पा॒ञ्च॒ज॒न्य॒ इति॑ पा॒ञ्च॒ – ज॒न्यः॒ ।
यः । प॒ञ्च॒चि॒ती॒क॒ इति॑ प॒ञ्च॒–चि॒ती॒कः॒ । तस्मा॑त् । ए॒वम् । आ॒ह॒ ।
ऋ॒त॒व्याः॑ । उ॒पेति॑ () । द॒धा॒ति॒ । ए॒तत् । वै । ऋ॒तू॒नाम् । प्रि॒यम् ।
धा॒म॒ । यत् । ऋ॒त॒व्याः॑ । ऋ॒तू॒नाम् । ए॒व । प्रि॒यम् । धा॒म॒ । अ॒वेति॑ ।
रु॒न्धे॒ । सु॒मे॒क॒ इति॑ सु – मे॒कः॒ । इति॑ । आ॒ह॒ । सँ॒व॒त्स॒र॒ इति॑
सं – व॒त्स॒रः॒ । वै । सु॒मे॒क॒ इति॑ सु – मे॒कः॒ । सँ॒व॒त्स॒र॒स्येति॑
सं – व॒त्स॒र॒स्य॒ । ए॒व । प्रि॒यम् । धा॒म॒ । उ॒पेति॑ । आ॒प्नो॑ति । 46 (76)
(अ॒भ॒व॒ – न्ना॒यु॒रे॒व॒ – त॒व्या॑ उ॒प॒ – षड्वि॑ंशतिश्च) (A11)

5.3.12.1

प्र॒जा॒प॒ते॒र॒क्ष्य॑श्च॒यत् तत् परा॑ऽप॒तत् तद॑श्चो॒ऽभ॒वद्-यद॑श्च॒यत्
तद॑श्च॒स्याश्च॑त्वं तद्दे॒वा अ॑श्चमे॒धेनै॒व प्र॑त्य॒दधु॑रेष॒ वै प्र॒जा॒प॒ति॒ः॑ सर्वं
करो॑ति यो॒ऽश्चमे॒धेन॑ यज॒ते सर्व॑ ए॒व भ॑वति॒ सर्व॑स्य॒ वा ए॒षा
प्राय॑श्चि॒त्तिः॑ सर्व॑स्य॒ भेष॑ज॒ः॑ सर्वं॑ वा ए॒तेन॑ पा॒प्मानं॑ दे॒वा अ॑तर॒न्नपि॑
वा ए॒तेन॑ ब्र॒ह्म॒ह॒त्याम॑तर॒न्त् सर्वं॑ पा॒प्मानं॑ – [] 47

5.3.12.1 - Padam

प्र॒जा॒प॒ते॒रि॑ति॒ प्र॒जा – प॒तेः॑ । अ॒क्षि॑ । अ॒श्च॒यत् । तत् । प॒रेति॑ ।
अ॒प॒तत् । तत् । अ॒श्चः॑ । अ॒भ॒वत् । यत् । अ॒श्च॒यत् । तत् । अ॒श्च॒स्य॑ ।
अ॒श्च॒त्वमि॑त्य॒श्च- त्वम् । तत् । दे॒वाः॑ । अ॒श्चमे॒धेने॑त्य॒श्च – मे॒धेन॑ ।
ए॒व । प्र॒तीति॑ । अ॒दधुः॑ । ए॒षः॑ । वै । प्र॒जा॒प॒तिमि॑ति॒ प्र॒जा – प॒तिम् ।
सर्व॑म् । क॒रोति॑ । यः॑ । अ॒श्चमे॒धेने॑त्य॒श्च – मे॒धेन॑ । यज॒ते । सर्वः॑ ।
ए॒व । भ॑वति॒ सर्व॑स्य॒ वै । ए॒षा । प्राय॑श्चि॒त्तिः॑ । सर्व॑स्य॒ ।
भेष॑जम् । सर्व॑म् । वै । ए॒तेन॑ । पा॒प्मान॑म् । दे॒वाः॑ । अ॒तर॑न् ।
अपी॑ति॒ वै । ए॒तेन॑ । ब्र॒ह्म॒ह॒त्यामि॑ति॒ ब्र॒ह्म – ह॒त्याम् । अ॒तर॑न् ।

सर्वम् । पाप्मानम् । 47 (50)

5.3.12.2

तरति तरति ब्रह्महत्यां योऽश्वमेधेन यजते य उ चैनमेवं वेदोत्तरं वै
तत् प्रजापतेरक्ष्यश्वयत् तस्मादश्वस्योत्तरतोऽव दन्ति दक्षिणतोऽन्येषां
पशूनां वैतसः कटो भवत्यप्सु योनिर्वा अश्वोऽप्सु जो वैतसः स्व
एवैनं योनौ प्रतिष्ठापयति चतुष्टोमः स्तोमो भवति सरङ्ग वा अश्वस्य
सक्थ्याऽवृहत् () तद्-देवाश्चतुष्टोमेनैव प्रत्यदधुर्यच्चतुष्टोमः स्तोमो
भवत्यश्वस्य सर्वत्वाय । 48

5.3.12.2 - Padam

तरति । तरति । ब्रह्महत्यामिति ब्रह्म - हत्याम् । यः । अश्वमेधेनेत्यश्व
- मेधेन । यजते । यः । उ । च । एनम् । एवम् । वेद । उत्तरमित्युत्
- तरम् । वै । तत् । प्रजापतेरिति प्रजा - पतेः । अक्षि । अश्वयत् ।
तस्मात् । अश्वस्य । उत्तरत इत्युत् - तरतः । अवेति । दन्ति ।
दक्षिणतः । अन्येषाम् । पशूनाम् । वैतसः । कटः । भवति ।
अप्सु योनिरित्यप्सु - योनिः । वै । अश्वः । अप्सुज इत्यप्सु -

जः । वे॒तसः । स्वे । ए॒व । ए॒नम् । यो॒नौ । प्र॒तीति॑ । स्था॒पय॑ति ।
चतु॑ष्टोम इति॑ चतुः – स्तोमः । स्तोमः । भव॑ति । सर॑ट् । ह । वै ।
अश्व॑स्य । सक्थि॑ । एति॑ । अ॒वृह॑त् () । तत् । दे॒वाः । चतु॑ष्टोमेनेति॑
चतुः-स्तो॑मेन । ए॒व । प्र॒तीति॑ । अ॒दधुः । यत् । चतु॑ष्टोम इति॑ चतुः
– स्तोमः । स्तोमः । भव॑ति । अश्व॑स्य । सर्व॑त्वायेति॑ सर्व – त्वाय॑ ।

48 (62)

(सर्व॑ पा॒प्मान् – म॒वृह॑द् – द्वा॒दश॑ च) (A12)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(उ॒थ्स॒न्नय॑ज्ञ – इन्द्रा॑ग्नी – दे॒वा वा अ॑रक्ष्य॒णयास्तो॑मीया –
अ॒ग्नेर्भा॑गौ – ऽस्य॑ग्ने जा॒तान् – रश्मि॑रिति॑ – ना॒कस॑द्भिः –
छन्दा॑ँसि – सर्वा॑भ्यो – वृ॒ष्टिस॑नी – दे॒वासु॑राः क॒नीयाँ॑सः –
प्र॒जाप॑तेर॒क्षि – द्वा॒दश॑)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(उ॒थ्स॒न्नय॑ज्ञो – दे॒वा वै – यस्य॑ मु॒ख्यव॑ती – ना॒कस॑द्भिरे – वै
ताभि॑र – ष्ठा॒चत्वा॑रिँ॒शत्)

पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः

First and Last Padam of Third Prasnam of 5th Kandam

(उ॒थ्स॒न्नय॒ज्ञः – सर्व॑त्वाय॑)

॥ हरिः॑ ओं ॥

॥ कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहितायां पद पाठे

पञ्चमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः समाप्तः ॥

पद पाठे (वाक्य सहित) – पञ्चमकाण्डे – तृतीयः प्रश्नः

Details of Panchati and Padam for Kandam 5 – Prasanam 3 – TS 5.3

	Panchati	Padams
Anuvakam 1	5	255
Anuvakam 2	5	234
Anuvakam 3	5	255
Anuvakam 4	7	364
Anuvakam 5	5	243
Anuvakam 6	3	162
Anuvakam 7	4	222
Anuvakam 8	3	151
Anuvakam 9	2	104
Anuvakam 10	4	199
Anuvakam 11	3	176
Anuvakam 12	2	112
Total →	48	2477

Notes:

1. Please refer to the book “TS Kandam 1” and “TS 1.1 pada paadam with Vaakyam” for notes and conventions used in this Compilation.
2. Please download our vedic compilations from our web site www.vedavms.in